

Briuselis, 2019 04 30
COM(2019) 218 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

**Europa 2019 m. gegužės mėn. Pasirengimas vieningesnei, stipresnei ir demokratiškesnei
Sąjungai vis neramesniame pasaulyje**

*Europos Komisijos medžiaga 2019 m. gegužės 9 d. Sibiu (Rumunija) vyksiančiam
neoficialiam ES 27 valstybių narių vadovų susitikimui*

Ižanga

2017 m. pranešime apie Sąjungos padėtį siūlydamas Vieningesnės, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos kūrimo planą daviau mintį Europos vadovams susitikti apsvarstyti 27 narių Sąjungos ateitį Rumunijos Sibiu mieste – Europos Rytus ir Vakarus, praeitį ir ateitį jungiančiame neprilygstamos istorijos mieste. Mūsų susitikimas gegužės 9 d. bus proga artėjant gegužės 23–26 d. Europos Parlamento rinkimams parodyti, ką ateityje gali pasiekti vieninga Sąjunga.

Per pastaruosius penkerius metus praėjome daugelio krizių išbandymus. Bet kiekvieną jų įveikėme sustiprėję. Ir per visas krizes nė per žingsnį nenutolome nuo pažadų, duotų prieš penkerius metus, kai vadovai, atsižvelgdami į Europos Parlamento rinkimų rezultatus, parengė 2014–2019 m. strateginę darbotvarkę, o lygiagrečiai aš ją suformulavau kaip 10 politinių prioritetų mano vadovaujamai Komisijai.

Tada sakiau, kad tai paskutinė mūsų galimybė parodyti europiečiams, kad jų Sąjunga dirba jų labui. Komisija, kuriai turiu garbės pirmininkauti, rūpestingai vykdė šį uždavinį, įsiklausydama į europiečių viltis, nuogąstavimus ir lūkesčius. Mes ėmėmės veikti ten, kur labiausiai reikia, pavyzdžiui, po krizės stengėmės vėl užtikrinti darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą ir investicijas, stiprinome ir solidarumą, ir atsakomybę mūsų Sąjungoje, siekėme vienodo darbo užmokesčio už tą patį darbą toje pačioje vietoje dirbantiems asmenims.

Dabar turime žvelgti į ateitį, mokytis iš savo patirties ir remtis savo laimėjimais. Turime būti dar ryžtingesni ir kryptingesni nei bet kada anksčiau. Europos vadovai pradės svarstyti apie tai Sibiu susitikime, o paskui, birželio mėn., Europos Vadovų Taryboje susitars dėl būsimos strateginės darbotvarkės. Šis dokumentas yra Komisijos indėlis į šį procesą.

Kiekvienos kartos pareiga – gerinti Europos piliečių gyvenimą. Tesėti nuolatinį taikos, pažangos ir klestėjimo pažadą. Tai buvo mano pašaukimas ir viso gyvenimo darbas. Ir tai turi vesti mus visus į priekį. Europos dieną – R. Šumano deklaracijos sukakties dieną – kartu su 27 Europos šalių vadovais Sibiu mieste būsiu kupinas pasididžiavimo dėl mūsų praeities, su viltimi ir dar labiau pasiryžęs dėl ateities.

Europos Komisijos Pirmininkas Jeanas-Claude'as Junckeris

Įvadas

2019 m. gegužės 9 d. Europos vadovai Sibiu mieste (Rumunija) svarstys mūsų Sąjungos politines užmojus ir parengs artimiausių penkerių metų strateginės darbotvarkės apmatų. Susitikimas vyks prieš pat Europos Parlamento rinkimus – didžiausią pasaulyje transnacionalinį demokratinį procesą. Rinkimuose, vykstančiuose 30 metų po komunizmo žlugimo ir Berlyno sienos griuvimo ir 15 metų po beprecedentės mūsų Sąjungos plėtros, kuria baigėsi skausmingas mūsų žemyno padalijimas, dalyvaus daugiau kaip 400 mln. europiečių.

Šiandien **mūsų Sąjunga užtikrina taiką, stabilumą ir gerovę visoje Europoje ir už jos ribų**, nepaisant daugelio vidinių ir išorės iššūkių. Mūsų Sąjunga stoja mūru už demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių principus, nepaisydami stiprėjančio tvirtos rankos ilgesio ir parapijinio nacionalizmo balsų. Tokius raginimus galime atmesti remdamiesi savo bendra istorine patirtimi. Vykstant Europos integracijai tie principai niekuomet nebuvo pamiršami, todėl mūsų modelis unikalūs ir vertas būti ginamas.

Po krizės metų **Europa atsitiesė**. Europoje darbą turi 240 mln. žmonių – daugiau nei kada nors anksčiau. Vartotojai ir įmonės gali naudotis bendrąja rinka, kuri jiems suteikia didesnę pasirinkimą ir užtikrina mažesnes kainas. Sutvirtinta mūsų bendra valiuta saugo mus nuo finansinių sukrėtimų. Europa užtikrina, kad mūsų socialinės rinkos ekonomikos naudą pajustų visos gyventojų grupės. Šiuo aspektu jai nėra lygių pasaulyje. Europa deda pastangas, kad jos piliečiai būtų saugūs: migracijos valdymo, sienų apsaugos ir saugumo srityje per pastaruosius ketverius metus nuveikta daugiau nei per ankstesnius dvidešimt. Europa yra atsakinga pasaulio lyderė, iniciatyviai kovojanti su klimato kaita, ginanti taiką ir darnų vystymąsi visame pasaulyje, skatinanti laisvą ir sąžiningą prekybą, nustatanti žmogaus teisių, darbo sąlygų, maisto saugos ir duomenų apsaugos standartus.

Mus supantis pasaulis vis labiau skaldosi ir jame vis mažiau sutarimo, todėl dar niekada nebuvo taip svarbu, o sykiu sudėtinga, apsaugoti šią pažangą ir siekti dar daugiau. Iššūkių, su kuriais mes, europiečiai, kartu susiduriame, vis gausėja: nuo pasaulinių migracijos srautų iki didesnio konkurencinio spaudimo pagrindiniams ekonomikos sektoriams, nuo padidėjusios grėsmės mūsų saugumui ir teisei valstybei, demografinių ir technologinių pokyčių tempo iki vis didesnių ekologinių pavojų. Tuo pačiu metu pagrindiniai pasaulinės arenos veikėjai ima abejoti taisyklėmis pagrįsta tarptautine tvarka, kuri ilgai buvo pamatine klestinčios ir saugios Europos Sąjungos garantija, arba tyčia ją žlugdyti.

Šios tendencijos slepia vienodai galimybių ir iššūkių. Jos aiškia įspėja: **kad Europa klestėtų, ES valstybės narės turi veikti kartu**. Jos turi veikti išvien, jei nori išsaugoti mūsų europietišką gyvenimo būdą, tausoti mūsų planetą ir stiprinti mūsų įtaką pasaulyje. **Tik semdamasi stiprybės vienybėje Europa pajėgs daryti įtaką pasaulio įvykiams**. Todėl Sibiu susitikimas suteikia galimybę ES vadovams parodyti vienybę ir nubrėžti naują perspektyvą mūsų žemynui. Tą darydami jie turi parodyti, kad įsiklauso į piliečių viltis, rūpesčius ir lūkesčius ir kad yra pasirengę visi kartu aktyviai į juos atsilipti.

Šiandien Europos Komisija būsimai strateginei darbotvarkei teikia nemažai rekomendacijų: jos padės Sąjungai atsilipti į tuos lūkesčius. **Politika ir komunikacija yra neatskiriamai susijusios**, todėl pateikiame savo rekomendacijas, kaip geriau informuoti apie mūsų kolektyvinius sprendimus tarnauti Europos piliečiams ir demokratijai. Tai, kiek Sąjunga taps vieningesnė, stipresnė ir demokratiškesnė, priklauso ir nuo mūsų keliamų prioritetų, ir nuo būdų, kaip paaiškiname europiečiams ir bendraujame su jais.

I dalis. Europos Komisijos indėlis į 2019–2024 m. ES strateginę darbotvarkę

Per dešimtmetį, kurį vienas po kito kilo iššūkiai ir viena permaina vijo kitą, Europa pasirodė pajėgi įgyvendinti savuosius taikos, gerovės ir pažangos savo piliečiams pažadus, o pranašystės apie pragaištį išsisklaidė kaip dūmas. Europos ekonomika ir visuomenė išbandymus perėjo sustiprėjusios, nors dar daug reikia padaryti, kad mūsų piliečiai jaustųsi saugūs ir apsaugoti, o mūsų bendros politikos naudą pajustų visi Sąjungos regionai.

Uždavinį apsunkina aplinkybės mus supančiame pasaulyje, kuris vis mažiau nuspėjamas ir netenka atsparų. Iškyla nauji galios centrai, o senieji renkasi naujus veikimo būdus. Tokiomis aplinkybėmis Europos bendradarbiavimas ir tikslinga integracija dar niekada nebuvo tokie aktualūs ir būtini.

2019 m. gegužės 23–26 d. vyks Europos Parlamento rinkimai, po to keisis ES institucijų politinė vadovybė: atėjo metas naujoms politikos kryptims, naujiems prioritetams ir naujam reformų pagreičiui. Tik parodymus, kad Europos Sąjunga yra pajėgi rasti sprendimų bendriems iššūkiams, mūsų žemynas galės duoti kryptį ateičiai. Tik gebėdami sparčiai susitarti ir veiksmingai įgyvendinti sprendimus galėsime patenkinti piliečių lūkesčius. Tam reikės kolektyvinių ES institucijų ir visų nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu veikiančių ES valstybių narių pastangų.

Kitame skirsnyje aptariama dabartinė Europos būklė ir priemonės, kaip ji gali prisitaikyti prie vykstančių pokyčių ir duoti kryptį būsimoms permainoms. Po to, pasinaudodami pastarųjų penkerių metų patirtimi, pateikiame keletą politikos rekomendacijų. Jos padės mums tą tikslų siekti.

I.1 Dabartinė ES padėtis

Prieš penkerius metus Europos Vadovų Taryba suformulavo plataus pobūdžio strateginę Sąjungos kintančiame pasaulyje darbotvarkę¹. J.-C. Junckeris, tardamasis su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu, per rinkimų agitacijos kampaniją ją performulavo ir tapęs pirmininku paskelbė kaip 10 savo politinių prioritetų². Tuose prioritetuose daugiausia dėmesio skirta tam, kas europiečiams rūpi labiausiai: vėl kurti darbo vietas, užtikrinti ekonomikos augimą ir pritraukti investicijas, pasiekti didesnę socialinę sąžiningumą, valdyti migraciją, švelninti saugumo grėsmes, pasinaudoti skaitmeninės ir energetikos pertvarkos potencialu ir sustiprinti ES įtaką pasaulyje, skaidrumą ir demokratinį teisėtumą.

Šios **pastangos davė apčiuopiamų rezultatų piliečiams**, nors pakeliui kilo neprognozuotų sunkumų, kurie tebekelia didelių problemų mūsų Sąjungai.

¹ „Strateginė Sąjungos kintančiame pasaulyje darbotvarkė“, 2014 m. birželio 26–27 d. Europos Vadovų Tarybos išvados, I priedas.

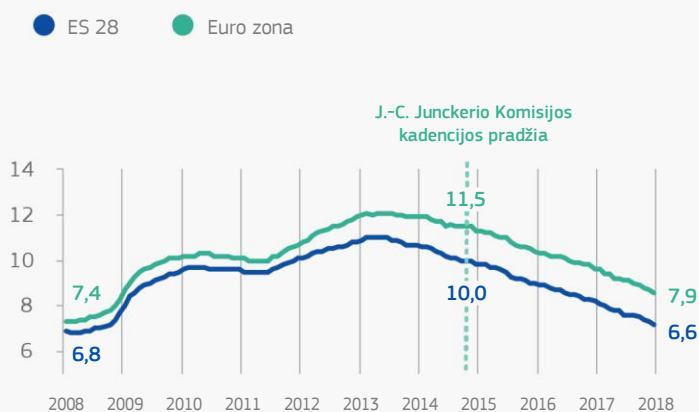
² Pirmininko J.-C. Junckerio politinės gairės būsimai Europos Komisijai „Nauja pradžia Europai. Mano darbotvarkė: darbo vietų kūrimas, augimas, teisingumas ir demokratiniai pokyčiai“, 2014 7 15.

Europos ekonomika

Prie tvirto ekonomikos atsigavimo prisidėjo didelio užmojo europinė darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir investicijų darbotvarkė, taip pat pastangos tvirtinti bendrąją rinką ir Europos Centrinio Banko skatinamoji pinigų politika. Europos ekonomika auga šešerius metus iš eilės. Šiuo metu Europoje dirba 240 mln. asmenų – daugiau negu kada nors anksčiau. O nedarbas yra mažiausias šiame amžiuje, tiesa, kai kuriose valstybėse narėse jis vis dar didelis, ypač jaunimo nedarbas. Visose valstybėse narėse sutvirtėjo viešieji finansai. Skurdas ir socialinė atskirtis mažėja, ir valstybių narių konvergencija vyksta sparčiau. Prie to prisidėjo teigiamas ES struktūrinės ir investicijų politikos poveikis. Sustiprėjęs Europos finansų sektorius remia kreditavimą ir investicijas.

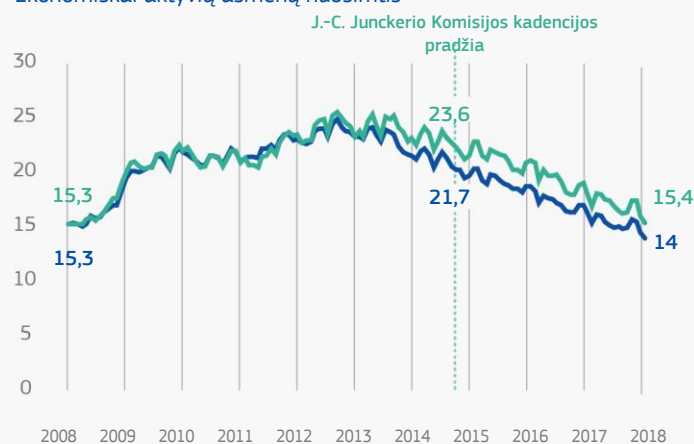
Mažėja nedarbas

Ekonomiškai aktyvių gyventojų %

Mažėja jaunimo nedarbas

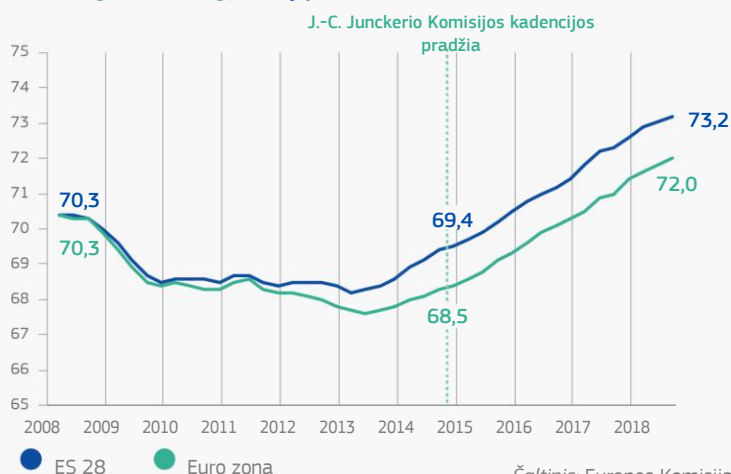
Ekonomiškai aktyvių asmenų nuošimtis

Šaltinis: Europos Komisija

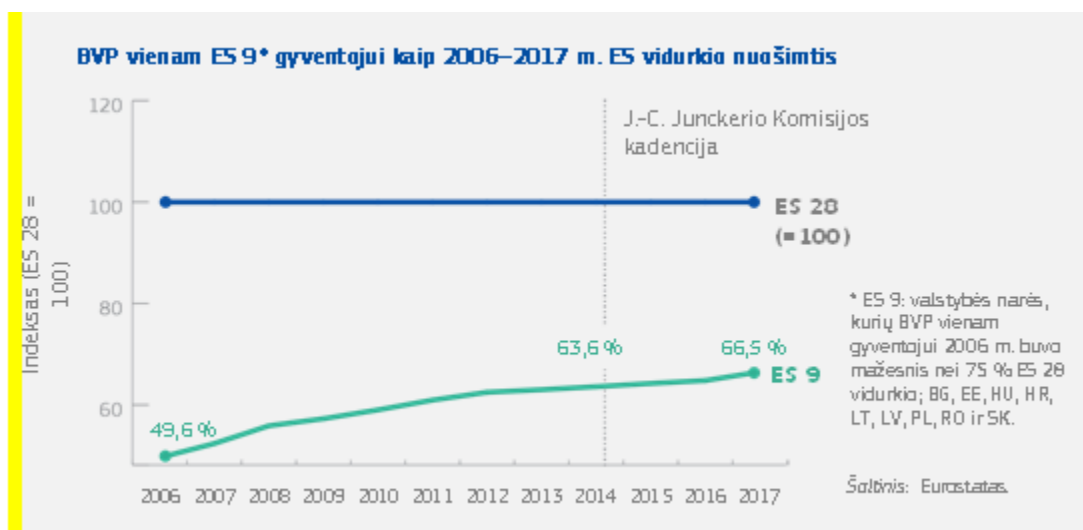
Auga užimtumo lygis

Darbingo amžiaus gyventojų nuošimtis

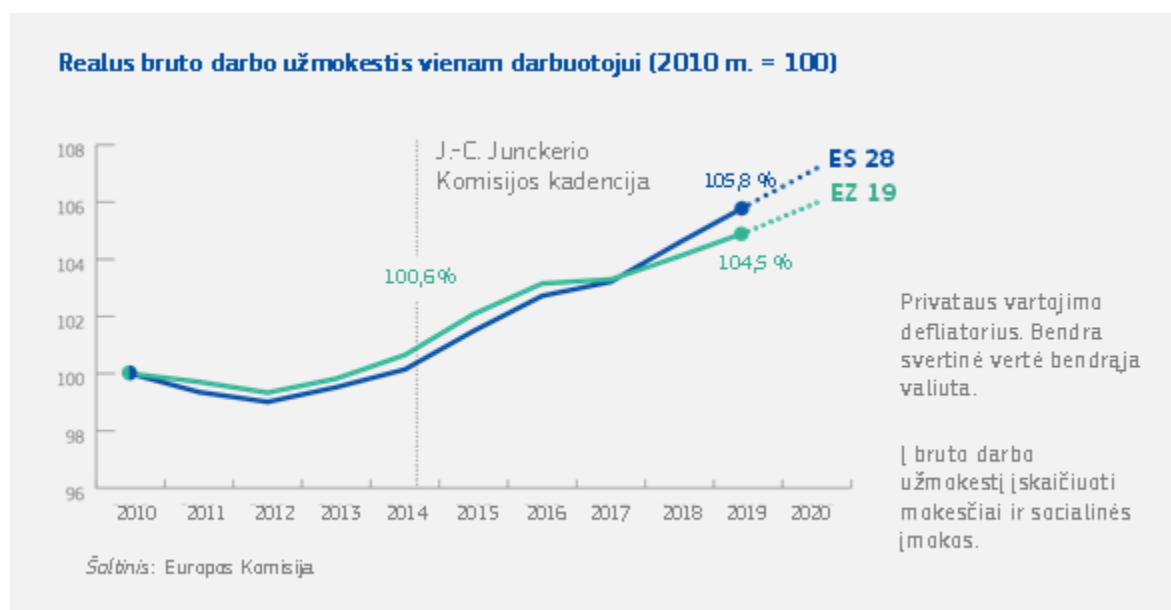

Šaltinis: Europos Komisija

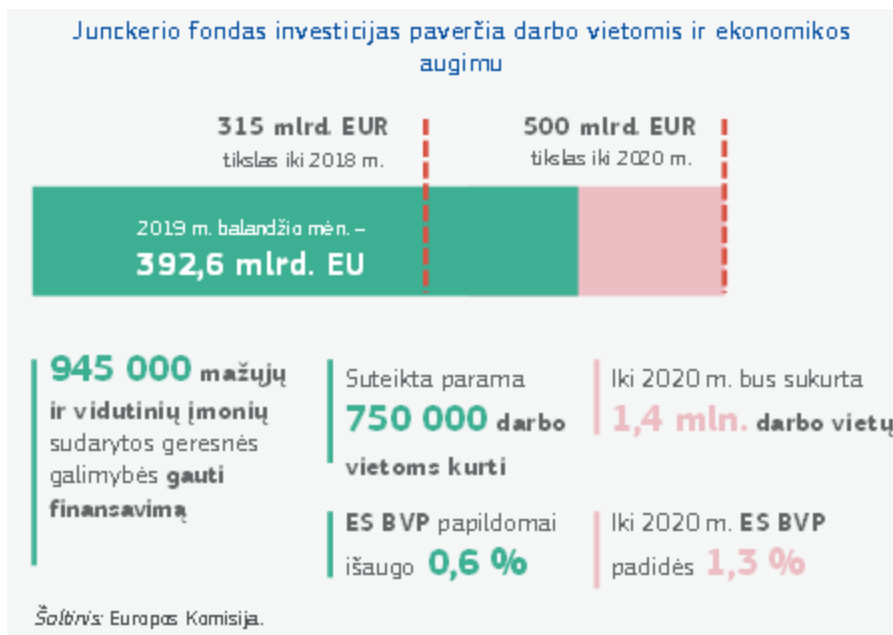
Mažiau išsivysčiusios valstybės narės vejasi kitas ES šalis. 2006–2017 m. metinis jų bendrojo vidaus produkto (BVP) viename asmeniui augimas siekė 4,5 proc., palyginti su 1,4 proc. labiau išsivysčiusiose valstybėse narėse.

Dėl krizės darbo užmokestis buvo sumažėjęs, o dabar jis tvirtai auga ir ES, ir euro zonoje, ypač nuo 2017 m. Numatoma, kad darbo užmokestis 2019 m. toliau augs visose ES valstybėse narėse. Tai duoda labai tvirtą pamatą didesniai vidaus vartojimui ir tuo pačiu didesniai vidaus augimui, kuris mažiau priklauso nuo išorės permainų.

2014 m. pradėjęs veikti **Europos strateginių investicijų fondas**, dar žinomas kaip Junckerio fondas, paskatino beveik 400 mlrd. EUR papildomų investicijų – jo pradinis tikslas viršytas daugiau kaip 70 mlrd. EUR. Jis **teikė paramą daugiau kaip 750 000 darbo vietoms kurti Europoje**, pagerino galimybę gauti finansavimą 945 000 mažųjų ir vidutinių įmonių ir 0,6 proc. padidino Europos Sąjungos BVP. Junckerio fondas taip pat yra pavyzdys, kaip galima inovatyviai ir veiksmingiau panaudoti ES biudžeto lėšas siekiant įgyvendinti keletą politikos tikslų, pavyzdžiui, inovacijas, kovą su klimato kaita, junglumą ar kokybiškas darbo vietas.

Visuomenės parama eurui dar niekada nebuvo tokia stipri. Mūsų bendra valiuta yra ekonominės apsaugos ir įgalinimo šaltinis, o jos pasaulinės pozicijos yra stiprios. **Mūsų valiutą naudoja** arba savo vietinę valiutą su ja yra susiejusios **60 euro zoni nepriklausančių šalių, kuriose gyvena 175 mln. asmenų**. Taip yra ir todėl, kad euras yra labai stabili valiuta, kurios infliacijos lygis pirmuosius 20 metų siekė vidutiniškai tik 1,7 proc.

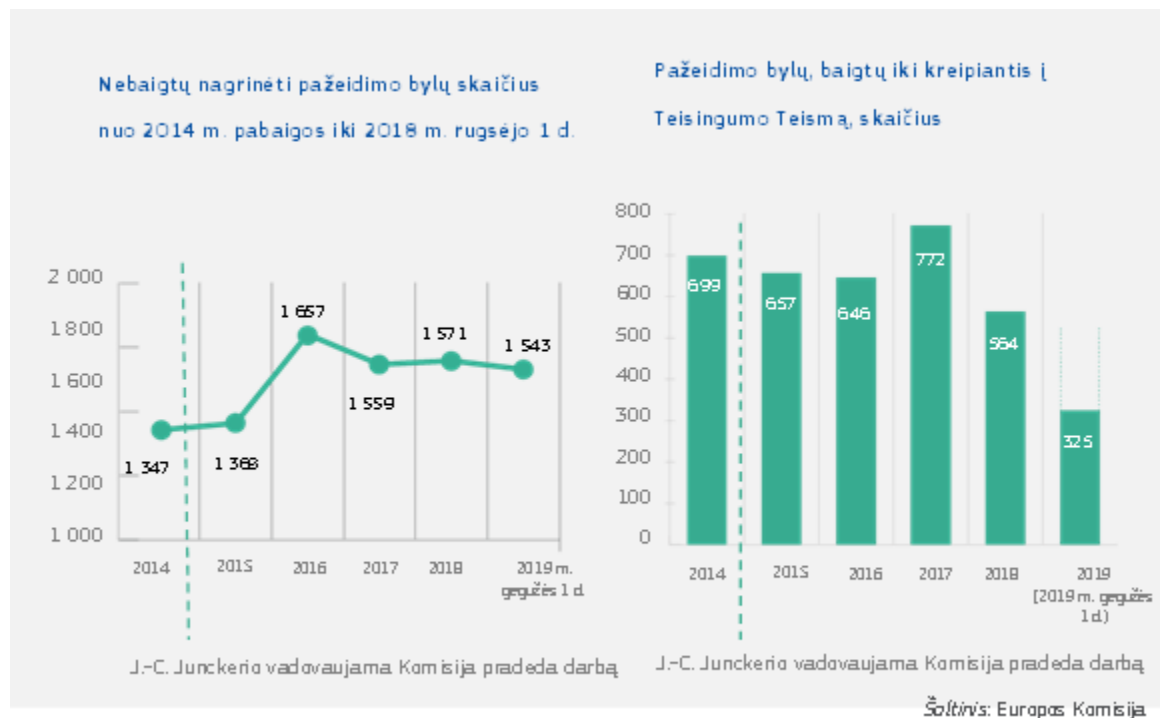
Kad valiuta būtų stipri, ekonominė politika turi būti patikima ir reikia nuolat stengtis vykdyti struktūrines reformas valstybėse narėse. Būtent todėl palaipsniui sugriežtintas 2011 m. sukurtas ES ekonominės politikos koordinavimo mechanizmas – Europos semestras. Dabar papildomi jo elementai yra euro zoni konkrečiai skirtos rekomendacijos ir didesnis dėmesys valstybių narių socialiniams prioritetams bei investavimo poreikiui. Komisija taip pat pradėjo teikti techninę paramą struktūrinėms reformoms valstybėse narėse – ji skiriama daugiau kaip 700 reformų projektų 26 valstybėse narėse. Parama teikiama tokiems reformų projektams, kaip viešojo administravimo įstaigų skaitmeninimas ar šiuolaikiškos su nemokumo bylomis susijusios procedūros. Ypač svarbus Europos atsparumo ir būsimo augimo elementas yra investavimas į žmones. Todėl Europos socialinis fondas suteikė paramą tam, kad daugiau kaip 15 mln. asmenų galėtų lavinti gebėjimus, kurie jiems reikalingi šiandieninėje darbo rinkoje.

Rizika bankininkystės sektoriuje gerokai sumažėjo. Pasiekti šių rezultatų padėjo griežtesnė priežiūra ir tai, kad dabar bankų turimas likvidusis turtas yra daug didesnis, o euro zonos bankai savo kapitalo rezervą nuo 2014 m. yra padidinę 812 mlrd. EUR. Dabar neveiksnių paskolų skaičius panašus į prieš krizę buvusį lygį. Tai leido 2018 m. gruodžio mėn. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime parengti dirvą tolesniam bankų sąjungos progresui.

Griežtas ES taisyklių vykdymo užtikrinimas taikant bendrosios rinkos priemones ir konkurencijos politiką leido apsaugoti piliečius bei įmones ir paskatino augimą ir inovacijas. Visų pirma, Komisija ėmėsi ryžtingų ir efektyvių kovos su ES teisės pažeidimais veiksmų, o tais atvejais, kai problemos nebuvo galima išspręsti palaikant dialogą, – taikė griežtas priemones³. Laikantis šio strategiškesnio požiūrio, vis daugiau dėmesio skiriama sisteminiams

³ Komisijos komunikatas „ES teisė. Geresnis taikymas – geresni rezultatai“ (C(2016) 8600, 2016 12 13).

problemoms tose srityse, kur Komisijos vykdymo užtikrinimo veiksmai galėtų duoti apčiuopiamos naudos. Šiuo metu visose valstybėse narėse pradėta daugiau kaip 1 500 pažeidimo nagrinėjimo bylų. Komisija aktyviai bendradarbiauja su nacionalinėmis valdžios institucijomis siekdama pašalinti pažeidimus, jei įmanoma – dar iki kreipdamasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą. Nuo 2014 metų kasmet 500 pažeidimo bylų randamas sprendimas – tai sudaro 90 proc. viso jų skaičiaus. Tai rodo, kad daugiau naudos teikia veiksmingesnis Komisijos ir nacionalinių institucijų bendradarbiavimas dar iki bylos nagrinėjimo teisme etapo, kuris neretai ilgai užtrunka.

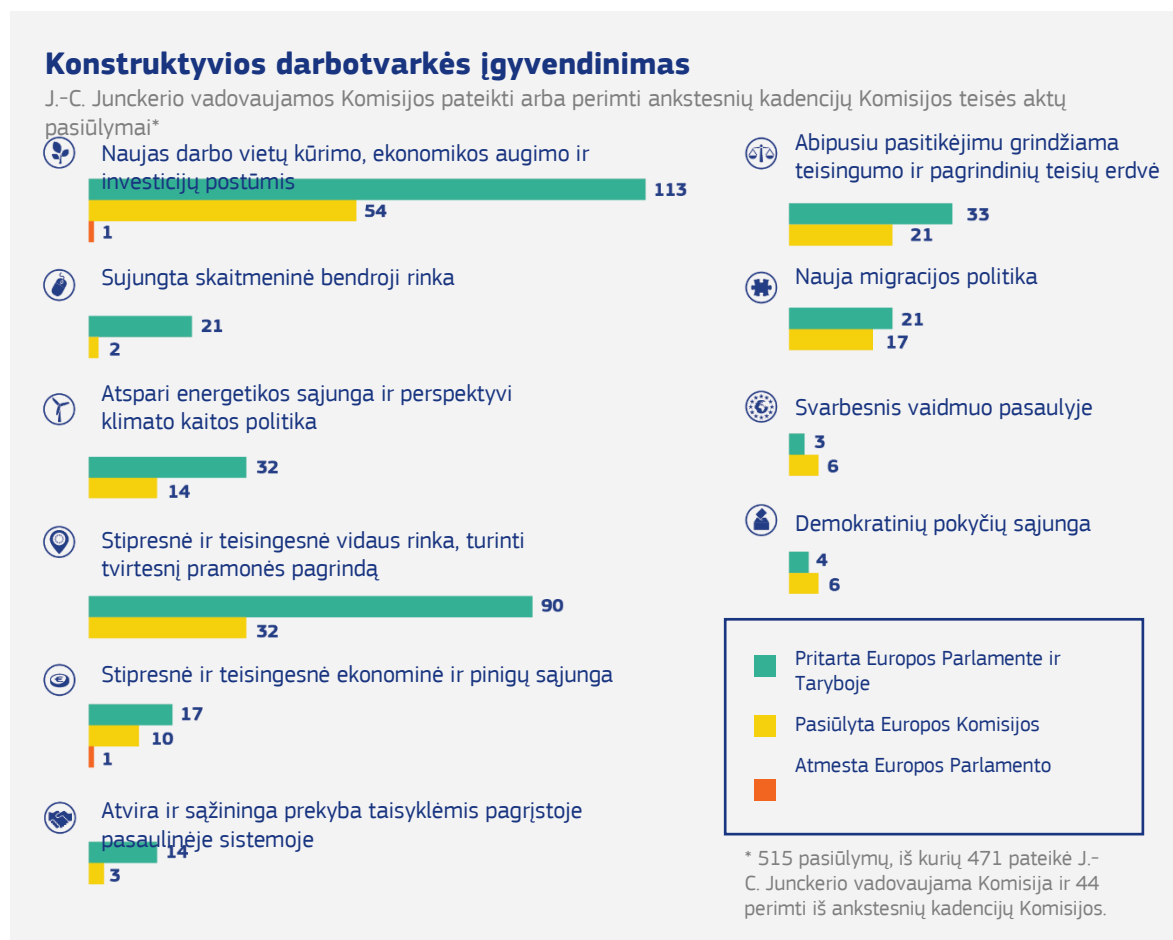

Komisija taip pat įdėmiai stebėjo, kaip taikomos ES **konkurencijos taisyklės**, dėl kurių bendrai susitarta. Kaskart prireikus ji ėmėsi ryžtingų veiksmų antikonkurencinių susijungimų, kartelių, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi arba neteisėtų sprendimų dėl valstybės pagalbos srityse. 2015–2018 m. Komisijos antimonopolinės politikos ir susijungimų srities veiksmai leido vartotojams iš viso sutaupyti 48–78 mlrd. EUR. Pavyzdžiui, 2016 ir 2017 m. Komisija skyrė 3,8 mlrd. EUR baudą už sunkvežimių kartelį, o 2018 m. patvirtino privalomus įmonės „Gazprom“ įsipareigojimus Vidurio ir Rytų Europoje sudaryti sąlygas laisvai tiekti dujas konkurencingomis kainomis. Konkurencijos teisės vykdymo užtikrinimas taip pat buvo labai svarbus tam, kad būtų sudarytos vienodos sąlygos ES skaitmeninėse rinkose. 2017–2019 m. Komisija skyrė tris baudas įmonei „Google“ už ES antimonopolinės politikos taisyklių pažeidimus. Bendra baudų suma – 8,25 mlrd. EUR. Dėl tų pažeidimų kitos įmonės negalėjo konkuruoti savo pranašumu ir inovatyvumu, o Europos Sąjungos vartotojai negalėjo pasinaudoti konkurencijos teikiamais privalumais. Galiausiai, Komisijos veiksmai valstybės pagalbos srityje taip pat padėjo sudaryti vienodas sąlygas visiems. Tas pats pasakytina ir apie apmokestinimo sritį. Pavyzdžiui, 2016 m. rugpjūčio mėn. Komisija konstatavo, kad įmonei „Apple“ buvo suteikta neteisėtų mokesčių lengvatų, ir nurodė Airijai susigrąžinti 14,3 mlrd. EUR sumą. Be to, Komisija patvirtino 1,75 mlrd. EUR vertės valstybės pagalbą, kurią keturios valstybės narės teikia bendriems Europos interesams svarbiam projektui, kuriuo užtikrinama, kad visos Europos Sąjungos ekonomikos labai mikroelektronikos sektoriuje būtų galima diegti inovacijas.

2014–2019 m. ES strateginės darbotvarkės įgyvendinimas

Neretai sakoma, kad Sąjunga yra pernelyg susiskaldžiusi arba per lėta, kad veiksmingai įgyvendintų politiką. Reiškiant šią kritiką neatsižvelgiama į tai, kad ES nėra federacinė valstybė. Ją sudaro kelių lygmenų valdymo sistema, apimanti nacionalinio lygmens demokratinį valdymą 28 valstybėse narėse ir neretai žemesnių lygmenų įtakingą demokratinę sąrangą, taip pat ES institucijų tarpusavio demokratinį procesą. Todėl tam, kad būtų pasiektas teisingas ir subalansuotas kompromisas, dažnai reikia laiko ir visų dalyvių noro eiti į kompromisus. Suprantama, kad ES lygmeniu priimti sprendimus dažnai užtrunka ilgiau nei nacionaliniu lygmeniu. Vis dėlto, nepaisant tokios unikalios politinės sistemos ir daugelio papildomų proceso metu kilusių iššūkių, ES sugebėjo įgyvendinti 2014 m. Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje bei J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos gairėse dėl 10 politinių prioritetų nustatytus įsipareigojimus.

Iki 2018 m. vasaros J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija buvo pateikusi visus teisės aktų pasiūlymus, kuriuos kadencijos pradžioje ji buvo įsipareigojusi pateikti. Iš viso Komisija pateikė 471 naują teisės akto pasiūlymą ir perėmė dar 44 ankstesnių kadencijų Komisijos pasiūlymus. Iš jų 348 pasiūlymus per šią kadenciją Europos Parlamentas ir Taryba priėmė arba jiems pritarė. Tai rodo, kad **348 atvejais Sąjunga sugebėjo susitarti dėl Europos ateities**. Neįtikėtina tai, kad apie 90 proc. atvejų galutinis kompromisinis sprendimas Ministrų Taryboje buvo patvirtintas bendru sutarimu, taigi jam pritarė visos 28 valstybės narės. Tai rodo aiškią tendenciją. Nuo to laiko, kai įsigaliojo Lisabonos sutartis, atvejų, kai 28 valstybės narės pasiekia bendrą sutarimą, kasmet daugėja⁴.

⁴ Plg. analizę, pateiktą Nicolai von Ondarza, *Jahrbuch der europäischen Integration* 2018, p. 85 et seq. (p. 91).

Per pastaruosius penkerius metus visose politikos srityse padaryta didelė pažanga. II priede nurodyta **20 pagrindinių pasiekimų**, o IV priede – **10 pagrindinių pasiūlymų, kurie dar nepriimti**, nes juos tebesvarsto Europos Parlamentas ir Taryba. Kuriant naują strateginę darbotvarkę reikėtų atsižvelgti į šiuos politikos pokyčius:

- ES sugebėjo sparčiau ir veiksmingiau įgyvendinti savo strateginę darbotvarkę, nes J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija nuo pat pradžių buvo išipareigojusi užtikrinti geresnį reglamentavimą. Šis išipareigojimas buvo grindžiamas **Pirmininko J.-C. Junckerio išipareigojimu svarbiems klausimams skirti daug dėmesio, o nesvarbiems – mažai**. Vėliau šį principą 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje⁵ patvirtino ES vadovai. Tai leido parengti konkretesnę teisėkūros darbotvarkę. J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija, nesilaikydama politinio tęstinumo, **atsiėmė 100 teisės aktų pasiūlymų**, kuriuos buvo pateikusi ankstesnės kadencijos Komisija ir kurie jos kadencijos pradžioje dar nebuvo priimti. Iš viso **per metus ji teikė 75 proc. mažiau teisės aktų pasiūlymų** nei ankstesnės kadencijos Komisija. Be to, nuo 2018 m. vasaros ji nebeteikė naujų teisės aktų pasiūlymų, todėl Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija galėjo visą savo energiją skirti šiuo metu vykdomoms teisėkūros procedūroms užbaigti. Pagrindinės naujovės, padėjusios įgyvendinti Pirmininko J.-C. Junckerio principą svarbiems klausimams skirti daug dėmesio ir užtikrinti šio principo vykdymą, buvo įsteigta pirmininko pirmojo pavaduotojo, atsakingo už geresnį reglamentavimą, pareigybė – šioms atsakingoms pareigoms paskirtas Fransas Timmermansas, svarbesnis koordinuojamasis Komisijos generalinio sekretoriato vaidmuo, nepriklausomos Reglamentavimo patikros valdybos įsteigimas ir Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės⁶ veikla.
- Pastaruosius penkerius metus ES ypač didelę pažangą darė bendrojoje skaitmeninėje rinkoje. Panaikinus **tarptinklinio ryšio mokesčius**, dabar į kitą ES valstybę narę vykstantys piliečiai naudoja 12 kartų daugiau mobiliųjų duomenų nei anksčiau. Jiems nebetaikomas nepagrįstas **vietos nustatymu grindžiamas internetinių paslaugų blokavimas**. Be to, siekiant užtikrinti, kad kūrėjai gautų sąžiningą atlygį, būtų sustiprintos naudotojų teisės ir sugriežtinta platformų atsakomybė, priimtose naujos skaitmeniniam amžiui tinkamos **autorių teisių taisyklės**. Naujos perkeliavimo taisyklės, dėl kurių susitarta 2018 m. balandžio mėn., leidžia piliečiams savo televizijos ar srautinio duomenų siuntimo abonementu naudotis bet kurioje ES vietoje. Pirmaisiais šių taisyklių galiojimo metais pokyčiais jau pasinaudojo 49 proc. abonentų. Iš 30 Komisijos pateiktų pasiūlymų dėl bendrosios skaitmeninės rinkos kūrimo užbaigimo Europos Parlamentas ir Taryba priėmė 28, o du – dėl e. privatumo ir kibernetinio saugumo kompetencijos centro bei tinklo – tebėra svarstomi.

⁵ Plg. Romos deklaraciją. 2017 m. kovo 25 d. 27 valstybių narių ir Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento ir Europos Komisijos vadovų deklaracija: „Norime, kad Sąjunga būtų didelė sprendama didelių klausimus ir maža sprendama mažus.“

⁶ Žr. 2018 m. liepos 10 d. Ataskaitą dėl Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės ir Komisijos komunikatą „Subsidiarumo ir proporcingumo principų vaidmens stiprinimas formuojant ES politiką“, COM(2018) 703 final, 2018 10 23.

Visiems keliautojams po ES nebetaikomi tarptinklinio ryšio mokesčiai

CHRONOLOGIJA														
2007	2012	2015	2016	2017	2008	2012	2015	2016	2017	2007	2012	2015	2016	2017
			Vietos kaina + iki	Vietos kaina				Vietos kaina + iki	Vietos kaina				Vietos kaina + iki	Vietos kaina
0,49 EUR	0,29 EUR	0,19 EUR	0,05 EUR		0,28 EUR	0,09 EUR	0,06 EUR	0,02 EUR		6,00 EUR	0,7 EUR	0,2 EUR	0,05 EUR	
Skambučio kaina (1 min.)					Išsiųstos žinutės kaina					Duomenų MB kaina				
Šaltinis: Europos Komisija.														

- Padaryta pastebima pažanga klimato politikos, energetikos politikos ir žiedinės ekonomikos srityse. ES teko vienas pagrindinių vaidmenų derantis dėl **2015 m. Paryžiaus susitarimo** ir, ratifikavusi susitarimą, ji sudarė sąlygas jam įsigalioti. Europos perėjimo prie švarios energijos procesas sparčiai įsibėgėjo. Pavyzdžiui, Europos Parlamentas ir Taryba susitarė dėl visų iniciatyvos „**Švari energija visiems**“ **priemonių**. Tai paskatins perėjimą prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių, didesnį energijos vartojimo efektyvumą ir geriau sujungtą Europos energetikos rinką. Įgyvendindama įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą, ES iki 2030 m. bent 40 proc. sumažins išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. ES iniciatyvos, įskaitant Plastikų strategiją ir vienkartinio naudojimo plastikinių gaminių draudimą, padeda Europai tapti pasaulio lydere artėjant prie žiedinės ekonomikos. Pastangos diversifikuoti energijos importą ir stiprinti ES bendrą energetikos rinką pradeda duoti pirmųjų rezultatų. Komisijos kadencijos pradžioje visiškai priklausomos nuo vienintelio dujų tiekėjo buvo šešios valstybės narės: Bulgarija, Estija, Latvija, Lietuva, Suomija ir Švedija. Šiandien šioje padėtyje tebėra tik Suomija, kurios bendrame energijos rūšių derinyje dujos sudaro nedidelę dalį. Tai leis mums tapti mažiau priklausomiems nuo energijos importo, paskatins energetikos pertvarką ir padės įgyvendinti klimato politikos tikslus.
- Per pastaruosius penkerius metus ES sugebėjo padaryti išpūdingą pažangą iš pirmo žvilgsnio prieštaringai vertinamose politikos srityse. **Socialinės politikos** srityje ES ėmėsi vieningų ir ryžtingų veiksmų, kuriais užtikrinama, kad mūsų darbo rinka ir socialinės apsaugos įstaigos būtų perspektyvios ir visapusiškai remtų mūsų socialinę rinkos ekonomiką. Iš 25 Komisijos pateiktų pasiūlymų – pradedant **Darbuotojų komandiravimo direktyvos reforma** ir **Europos darbo institucija** ir baigiant **Europos prieinamumo aktu**, **profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra** ir **geresnėmis darbo sąlygomis bei socialinės apsaugos galimybėmis** – susitarta dėl 24 pasiūlymų. Tebesvarstomas vienintelis pasiūlymas dėl socialinės apsaugos koordinavimo reformos. **Europos socialinių teisių ramstis**, kurį 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge bendrai paskelbė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija⁷, – tai naujės konvergencijos gairės, padedančios siekti geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų visame žemyne. Pažanga padaryta ir **mokesčių srityje**. Iš 21 Komisijos pateikto pasiūlymo susitarta dėl 14, įskaitant pasiūlymus dėl mokesčių skaidrumo, kovos su mokesčių vengimu ir pridėtinės vertės mokesčio. Dar tebesvarstomi kiti svarbūs

⁷ Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (OL C 428, 2017 12 13, p. 10–15).

pasiūlymai, tokie kaip pasiūlymas dėl bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės ar skaitmeninio mokesčio.

- 57 iš tebesvarstomų pasiūlymų yra susiję su 2021–2027 m. **daugiamete finansine programa** bei įvairių politikos sričių išlaidų programomis. Visus šiuos pasiūlymus Komisija pateikė 2018 m. gegužės ir birželio mėn. Nors dėl 11 iš šių pasiūlymų Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė dalinį susitarimą, kol kas dar nė vienas jų nėra priimtas, nes prieš priimant galutinį sprendimą dėl kurios nors sektorinės programos pirma reikia susitarti dėl bendros programos. 2018 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba savo išvadose nurodė, kad susitarimas turėtų būti pasiektas iki 2019 m. rudens.
- Vienas iš dabartinės strateginės darbotvarkės prioritetų – investavimas į žmones. Pagal **programą „Erasmus+“** ir jos pirmtakes galimybę studijuoti, atlikti praktiką ar užsiimti savanoriška veikla užsienyje jau pasinaudojo 10 mln. asmenų. Tik kiek daugiau nei prieš dvejus metus pradėta **Europos solidarumo korpuso** iniciatyva parodė, kad Europos jaunimas geba įsitraukti ir yra pilietiškas: susidomėjimą pareiškė daugiau kaip 120 000, o vykdyti savanorišką veiklą jau pradėjo apie 14 000 asmenų. Tikimasi, kad iki 2019 m. pabaigos jų padaugės iki 23 000.
- Jau pradėjo veikti ir apčiuopiamos naudos bendrajai rinkai atneš ES Žemės stebėjimo ir palydovinės navigacijos paslaugų sistemos **„Copernicus“** ir **GALILEO**. Jos prisideda prie ekonomikos augimo ir padeda vykdyti veiklą tokios srityse kaip klimato kaita, žemės ūkis, vandenynai, transportas, skaitmeninimas, sienų stebėjimas, saugumas ir gynyba. Palydovinės navigacijos sistema GALILEO padeda Europai likti kosmoso lenktynių dalyve ir rodo tikrąją Europos suverenumo vertę. **Nė viena valstybė narė viena nebūtų galėjusi į orbitą paleisti 26 palydovų, kurie šiuo metu teikia naudą daugiau kaip 700 mln. naudotojų visame pasaulyje.**
- Didelė pažanga padaryta **kapitalo rinkų sąjungos** klausimais. Iš 13 Komisijos pateiktų pasiūlymų tebesvarstomi tik 2 – dėl sutelktinio finansavimo ir reikalavimų perleidimo pasekmių tretiesiems asmenims. Naujasis **Prospekto reglamentas** sudarys palankesnes sąlygas įmonėms, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms, rinkti lėšas kapitalo rinkose. **Visos Europos asmeninės pensijos produktas ir ES tarpvalstybinių investicijų rinkos tobulinimo priemonės** suteikia piliečiams naujų taupymo ir investavimo galimybių ir padeda kurti glaudesnę bei likvidesnę rinką.
- Nuo 2014 m. lapkričio mėn. ES yra sudariusi ir pradėjusi įgyvendinti **naujus subalansuotus prekybos susitarimus**, iš kurių išsiskiria Ekonominės partnerystės susitarimas su Japonija – stambiausias visų laikų ES dvišalis prekybos susitarimas – ir ES ir Kanados išsamus ekonomikos ir prekybos susitarimas. Be to, įsigaliojo prekybos susitarimai su 13 kitų šalių. Tuo pačiu laikotarpiu ES užbaigė procedūras, susijusias su prekybos susitarimais su Rytų ir Vakarų Afrikos bendrijomis, Singapūru, Vietnamu ir Meksika, pradėjo naujas derybas su Australija, Čile, Meksika, Naująja

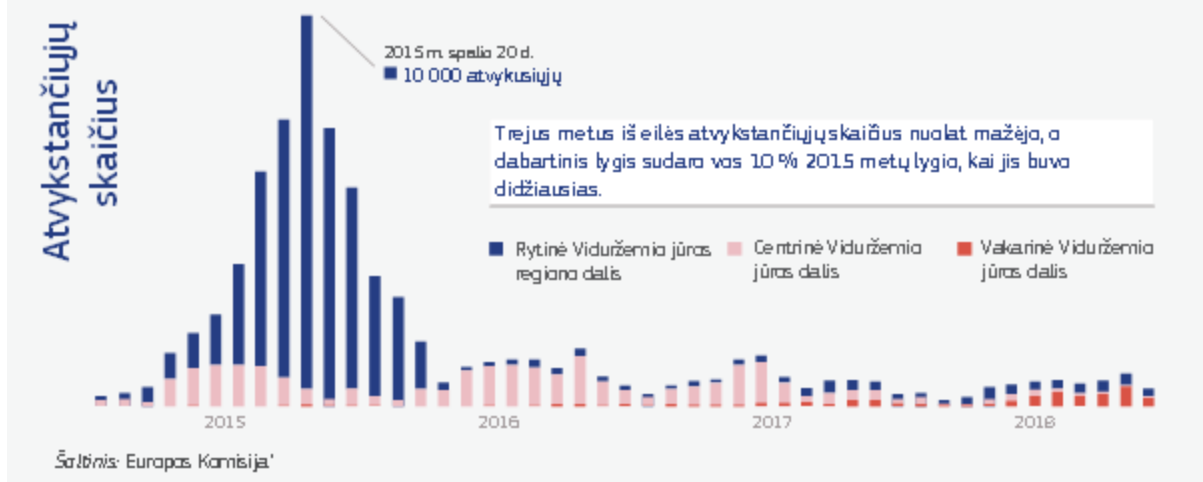

Zelandija ir Tunisu, o su MERCOSUR, Indonezija ir Kinija⁸ tęsia derybas dėl visapusiško susitarimo dėl investicijų. J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija įdiegė daugiau skaidrumo derybų procese, ir tai turėjo esminę reikšmę jų sėkmei.

- Siekiant sudaryti vienodas sąlygas visiems pasaulinės prekybos dalyviams, modernizuotos **prekybos apsaugos priemonės**. Dabar jos suteikia galimybę ES veiksmingiau reaguoti į nesąžiningos prekybos praktiką. Naujasis **bendradarbiavimo tikrinant tiesiogines užsienio investicijas mechanizmas** leidžia nustatyti atvejus, kada užsienio investicijos kelia grėsmę mūsų saugumui. Vis dar svarstomi tik 3 iš 17 pasiūlymų dėl prekybos (apsaugos nuo ekstrateritorinių teisės aktų, dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės ir tarptautinių viešųjų pirkimų srityse).
- Siekdama apsaugoti piliečių teisę į privatumą, kuri yra viena iš pagrindinių teisių, ES priėmė **Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą**, kuriuo nustatė pasaulinius standartus. Kad padidintų Europos Sąjungos piliečių saugumą internete ir realiame pasaulyje, šiuo metu ES šalys bendradarbiauja kovodamos su **sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu**. **Kibernetinio saugumo aktu** susietiesiems produktams ir paslaugoms įvesti Europos sertifikatai. **Naujosios kovos su terorizmu, oro transporto keleivio duomenų įrašo, sprogmenims gaminti reikalingų sudedamųjų dalių ir šaunamųjų ginklų srities taisyklės** padeda užkirsti kelią teroristiniams išpuoliams ir nusikaltimams. Šiuo metu kartu su 22 valstybėmis narėmis steigama naujoji **Europos prokuratūra** tirs baudžiamąsias bylas, susijusias su ES lėšomis arba tarpvalstybinio masto sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčio srityje.
- ES veiksmai davė **apčiuopiamų rezultatų migracijos srityje**, visų pirma sudėtingomis 2015 m. krizės aplinkybėmis. Vis dėlto nesutarimų nepavyko išvengti. Aktyvesnis bendradarbiavimas su kilmės ir tranzito šalimis taikant partnerystės modelį leido ES užsitikrinti naujų susitarimų dėl readmisijos ir padeda trečiosioms šalims šalinti pagrindines migracijos priežastis. Pagal **ES ir Turkijos pareiškimą** ir iš 6 mlrd. EUR finansinio paketo **Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonei** Turkijai teikiama parama beveik 4 mln. pabėgėlių priimti. ES bendradarbiavimas su Turkija taip pat padėjo sumažinti neteisėto ir nesaugaus ES sienos kirtimo atvejų ir žuvusiųjų jūroje skaičių. Dabar **neteisėto atvykimo atvejų vėl yra tiek, kiek buvo iki krizės**. Centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu atvykstančių asmenų skaičius sumažėjo 80 proc., palyginti su 2016 m., o rytinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu – 90 proc., palyginti su didžiausiu jų skaičiumi 2015 m. Nuo 2015 m. ES operacijos padėjo išgelbėti 730 000 gyvybių. Įgyvendinant **perkėlimo į ES programas**, nuo 2015 m. prieglobstis suteiktas daugiau kaip 50 000 pažeidžiamiausių asmenų iš Artimųjų Rytų ir Šiaurės bei Užsachario Afrikos. Pagal 2015 m. Tarybos sukurtą skubaus perkėlimo Europos Sąjungoje mechanizmą iš Italijos ir Graikijos į kitas ES valstybes nares sėkmingai perkelti visi reikalavimus atitinkantys asmenys – beveik 35 000 prieglobsčio prašytojų. Šalinti pagrindines priverstinio perkėlimo bei neteisėtos migracijos priežastis ir geriau valdyti migraciją padeda **ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas**, kurį sudaro 4,2 mlrd. EUR.

⁸ Bendras Europos Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatas „ES ir Kinija. Strateginė perspektyva“, JOIN(2019) 5 *final*, 2019 3 12.

Esama padėtis. Neteisėtas sienos kirtimas atvykstant trimis pagrindiniais

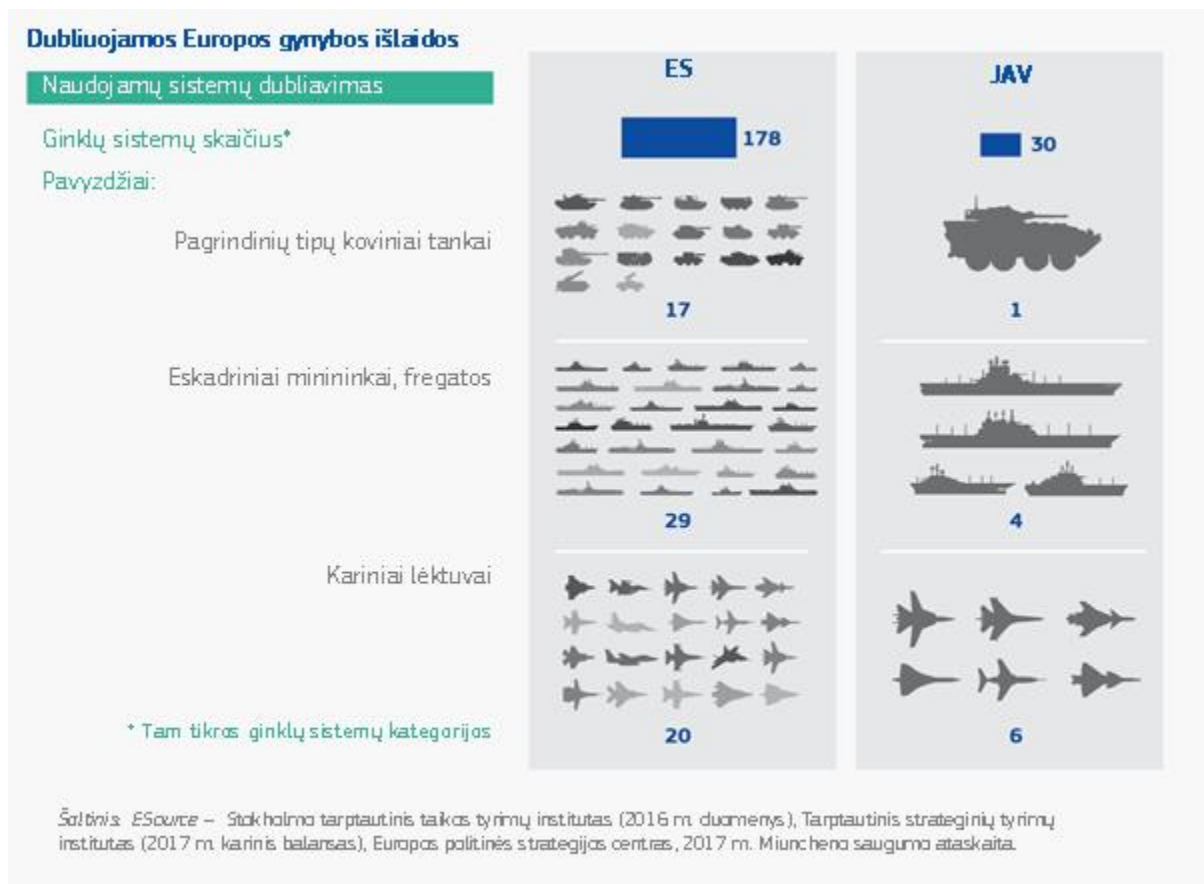

- Visos valstybės narės prisiėmė papildomą bendrą atsakomybę už ES išorės sienų apsaugą – suformuotos **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos** ir išipareigota iki 2021 m. jų pajėgumus sustiprinti iki 5 000 sienos apsaugos pareigūnų, o vėliausiai iki 2027 m. – iki 10 000 pareigūnų. Be to, ES išorės sienų apsauga sustiprinta įdiegus **atvykimo ir išvykimo sistemą** ir **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemą**.
- Pagal **programą „RescEU“** ES sukaupė papildomą išteklių rezervą, įskaitant gaisrų gesinimo lėktuvus ir sraigtasparnius, kurie prireikus galėtų padėti valstybėms narėms. Pagal šią programą taip pat smarkiai padidinama finansinė parama (pavyzdžiui, pritaikymo, remonto ir eksploatavimo išlaidoms) Europos civilinės saugos rezerve registruotiems ištekliams ir padedama keistis tarpvalstybine informacija bei žiniomis apie nelaimių prevenciją. Be to, gerinamas veiklos koordinavimas su Europos Sąjungos solidarumo fondu, kuris teikė paramą asmenims nelaimių paliestuose regionuose ir nuo 2014 m. lapkričio mėn. yra skyręs daugiau kaip 2 mlrd. EUR.
- Nepaisant su migracija ir saugumu susijusių problemų masto, išsaugota **Šengeno** laisvo asmenų judėjimo erdvė. Vis dėlto šiuo metu kai kurios valstybės tebevykdo laikiną vidaus sienų kontrolę, o tai kelia klausimų dėl tinkamo Šengeno erdvės veikimo ilguoju laikotarpiu, taip pat jos naudos Europos piliečiams ir ekonomikai. Įgyvendinant 2016 m. kovo mėn. **Komisijos veiksmų planą „Grįžimas prie Šengeno erdvės nuostatų“**⁹, vis dar reikia, kad valstybės narės toliau imtųsi ryžtingų veiksmų, kuriais siekiama stiprinti tarpusavio pasitikėjimą ir grįžti prie padėties, kai visoje ES vidaus sienos buvo atviros.
- ES yra tapusi stipresne pasaulinio masto veikėja. Visų pirma, per 2018 m. **Afrikos ir Europos tvarių investicijų ir darbo vietų kūrimo aljansą** ji sustiprino partnerystę su Afrika. Iki 2020 m. **ES išorės investicijų planas** padės pritraukti 44 mlrd. EUR investicijų – taip Afrikoje ir kaimyninėse šalyse siekiama konkrečių rezultatų reformų, investicijų į infrastruktūrą ir mažųjų ir vidutinių įmonių finansų srityse. ES

⁹ Komisijos komunikatas „Grįžimas prie Šengeno erdvės nuostatų. Veiksmų planas“, COM(2016) 120 final, 2016 3 4.

taip pat atnaujino pastangas užtikrinti savo kaimyninių šalių stabilumą. Vykdydama griežtą ir patikimą plėtros politiką, ES eksportuoja stabilumą ir skatina politinę, ekonominę bei socialinę transformaciją **Vakarų Balkanuose**. 2018 m. priėmusi Vakarų Balkanų strategiją, šiai darbotvarkei ES suteikė naują postūmį.

- Nuo 2014 m., paskatinta Pirmininko J.-C. Junckerio, kuris savo politinėje programoje prioritetą suteikė gynybai, ES padarė beprecedentę pažangą saugumo ir gynybos srityje. Tolesnę pažangą užtikrins **nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas**, kurį kartu vykdo 25 valstybės narės, siekiančios glaudesnio gynybos srities bendradarbiavimo Sąjungoje. Propaguoti stiprią, inovatyvią ir veiksmingą gynybos pramonę ir didinti ES savarankiškumą padeda **Europos gynybos fondas**, dėl kurio neseniai susitarta, taip pat jo pirmtakės programos.

- Siekiant, kad ES politikos formavimo procesas būtų skaidresnis ir atskaitingesnis, buvo reformuota ir supaprastinta **Europos piliečių iniciatyva**. Supaprastintas jos procesas ir sukurta bendradarbiavimo platforma. Dabar joje organizatoriams teikiama praktinė parama. Dėl to per šią Komisijos kadenciją, palyginti su ankstesniąja, užregistruota 14 proc. daugiau, o neužregistruota 80 proc. mažiau iniciatyvų¹⁰.
- Per šią kadenciją Taryba neatmetė nė vieno Komisijos pasiūlymo, nors **du pasiūlymus formaliai atmetė Europos Parlamentas**. Pirmasis atmetas pasiūlymas

¹⁰ Per šią Komisijos kadenciją užregistruotos 33 iniciatyvos, palyginti su 29 iniciatyvomis per ankstesnę kadenciją, bet per šią Komisijos kadenciją nebuvo užregistruotos tik 4 iniciatyvos, palyginti su 20 iniciatyvų per ankstesnę kadenciją.

buvo susijęs su naujomis genetiškai modifikuotiems organizmams (GMO) taikomomis taisyklėmis, kurios būtų leidusios kiekvienai valstybei narei atskirai savo teritorijoje uždrausti iš GMO pagamintą maistą ir pašarus. Antruoju pasiūlymu buvo siekiama perskirstyti lėšas (pavyzdžiui, iš regioninės plėtros, žemės ūkio ar žuvininkystės fondų) ir jomis papildyti Sąjungos paramą struktūrinėms ekonominėms reformoms. Kai kuriais kitais atvejais darbas iš esmės sustojo, nors formaliai pasiūlymai nebuvo atmesti. Keli pavyzdžiai: pasiūlyta reforma, kuria siekiama padidinti nacionalinių atstovų komitetų, prižiūrinčių Komisijos naudojamąsi įgyvendinimo įgaliojimai, skaidrumą ir atskaitomybę (tai vadinamoji komiteto procedūra, kurios reformą iš esmės blokavo Taryba), ir pasiūlymas dėl Europos paslaugų e. kortelės (jam prieštaravo atitinkamas Europos Parlamento komitetas, bet visos sudėties Europos Parlamentas dėl jo nebalsavo).

Kilus iššūkiams ir per krizes išlaikėme strateginę kryptį

Per pastaruosius penkerius metus ES teko susidurti su keliomis krizėmis ir kartu tęsti strateginės darbotvarkės įgyvendinimą. Tam reikėjo **naujų ES lygmens valdymo ir vadybos formų**. Todėl Komisija iš anksto, 2014 m. lapkričio mėn., iš esmės pakeitė savo struktūrą ir strategiškai persiorientavo į mažesnę prioritetų ir teisėkūros procedūra priimamų aktų skaičių. Pirmininkas J.-C. Junckeris pavedė pirmininko pavaduotojams vadovauti su 10 politinių prioritetų susijusių konkrečių politikos sričių projektų komandoms ir įsteigė specialias Komisijos tarnybas ir darbo grupes naujiems uždaviniams. Tai leido Komisijai veiksmingai ir suprantamai vykdyti ES strateginę darbotvarkę. Taip Komisijos pirmininkas pašalino politikos sričių susiskaidymą ir skatino atsižvelgti į platesnę daugiau apimančią politikos perspektyvą.

Užkirstas kelias „Grexit’ui“: per pirmuosius kadencijos mėnesius J.-C. Junckerio vadovaujamai Komisijai teko reaguoti į atsinaujinusią Graikijos krizę, kai šiai šaliai nepavyko įvykdyti antrosios programos ir kelias savaites realiai grėsė „Grexit’as“. Visą pirmąjį 2015 m. pusmetį Pirmininkas J.-C. Junckeris, pirmininko pavaduotojas euro ir socialinio dialogo reikalams ir už ekonomikos ir fiskalinius reikalus atsakingas Komisijos narys nuolat derėjosi su naująja Graikijos vyriausybe, euro zonos valstybėmis narėmis, Europos stabilumo mechanizmo, Europos Centrinio Banko ir Tarptautinio valiutos fondo atstovais siekdami pakloti pamatus naujai ekonominio koregavimo programai. Dėl to buvo sutarta 2015 m. liepos 12–13 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime. Pirmą kartą Komisija pateikė programą prašydama atlikti *ex ante* socialinio poveikio vertinimą. Komisija taip pat parengė planą, kaip padėti Graikijai stabilizuoti ekonomiką ir optimaliai panaudoti ES lėšas darbo vietų kūrimui, ekonomikos augimui ir investicijoms skatinti. Pagal įvairias 2014–2020 m. finansavimo programas ES Graikijai skyrė iki 35 mlrd. EUR. Apskaičiuota, kad šios lėšos paskatino papildomą 2 proc. Graikijos BVP augimą. Pasitelkdama naują 2015 m. įsteigtą Paramos struktūrinėms reformoms tarnybą Komisija suteikė ir koordinavo didelio masto techninę pagalbą, kad Graikijai būtų lengviau sukurti reformoms vykdyti reikalingą administracinę struktūrą. Lemtingomis 2015 m. liepos mėn. dienomis pasinaudodama Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonės lėšomis Komisija padėjo gauti trumpalaikę 7 mlrd. EUR tarpinio finansavimo paskolą ir taip faktiškai leido Graikijai išvengti atsitiktinio iškritimo iš euro zonos. 2018 m. rugpjūčio mėn. Graikija sėkmingai baigė trejų metų ekonominio koregavimo programą, pagal kurią suteikta iš viso 61,9 mlrd. EUR paskolų su sąlyga, kad bus įgyvendinta visapusiška precedento neturinti reformų programa. Dabar ši reformų spurtą reikia išlaikyti. Tačiau graikų tautos pastangos,

Komisijos parama ir kitų 18 euro zonos šalių valstybių narių solidarumas visam laikui nutildė visus išvedžiojimus dėl „Grexit’o“.

Migracija: 2015 m. kilo didžiausia pasaulyje nuo Antrojo pasaulinio karo laikų pabėgėlių krizė. Ji padarė didelį staigų ir ilgalaikį poveikį Europos Sąjungai. Prieš kylant šiam iššūkiui Pirmininkas J.-C. Junckeris pirmą kartą paskyrė už migraciją atsakingą Komisijos narį. Jis taip pat pavedė pirmajam pirmininko pavaduotojui koordinuoti visus reikiamus darbus ir jų vidaus bei išorės aspektus pasitelkiant visus Komisijos narius ir generalinius direktorius. Aktyviai dalyvaujant Pirmininkui J.-C. Junckeriui, tai padėjo nuosekliai įgyvendinti ES ir Turkijos pareiškimą ir parengti su juo susijusius ES ir Turkijos aukščiausiojo lygio susitikimus. 2015 m. priėmusi Europos migracijos darbotvarkę, ES ėmėsi ryžtingų veiksmų trijose pagrindinėse srityse: dirbti su partneriais už Sąjungos ribų, ginti mūsų išorės sienas ir veikti Sąjungoje. ES sustiprino savo operatyvinius pajėgumus, kad galėtų padėti valstybėms narėms valdyti migraciją. Be kita ko, ES sustiprino savo agentūras ir suteikė skubią ir veiksmingą operatyvinę ir finansinę paramą spaudimą patiriančioms valstybėms narėms, visų pirma Graikijai ir Italijai.

Įtampa dėl prekybos: pasaulyje, kuriame kyla vis daugiau su prekyba susijusių įtampų, J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija nuo 2017 m. ėmėsi nemažai priemonių, kad prekybos politikoje derybos ir susitarimų priėmimo procesai taptų labiau teisėti ir įtraukesni. Visi derybų tekstai, įskaitant rekomendacijas dėl naujų leidimų derėtis, derybinių nurodymų projektus, derybinių tekstų pasiūlymus, etapų ataskaitas ir vykdomų derybų rezultatus, yra skelbiami. Be to, Komisija įsteigė Prekybos susitarimų patariamąją grupę, kuri padėtų bendrauti su pilietine visuomene ir susipažinti su įvairiais daug skirtingų grupių tolygiai atstovaujančių suinteresuotųjų subjektų (nuo profesinių sąjungų ir darbdavių iki vartotojų grupių ir kitų nevyriausybinų organizacijų) požiūriais ir įžvalgomis. Komisija taip pat pradėjo taikyti naują požiūrį į dvišalius prekybos ir investicijų susitarimus. Derybos dėl prekybos susitarimų apima sritis, kuriose ES turi išimtinę kompetenciją, o derybos dėl investicijų apsaugos susitarimų – ir ES išimtinės kompetencijos sritis, ir sritis, kurių kompetencija dalijasi ES ir valstybės narės. Šio požiūrio pirmą kartą sėkmingai laikytasi derantis dėl ekonominės partnerystės susitarimo su Japonija.

2018 m. liepos 25 d. Pirmininkas J.-C. Junckeris ir Prezidentas D. Trumpas sutarė pradėti naują Jungtinių Valstijų ir ES glaudžių draugystės ir tvirtų prekybos santykių etapą. Jie susitarė dėl ES ir JAV bendro pareiškimą, kuriuo užkertamas kelias prekybos įtampos eskalavimui ir nustatoma konstruktyvi transatlantinės prekybos darbotvarkė. Jie nusprendė iškart iš artimiausių patarėjų sudaryti vykdomąją darbo grupę, kuri tą bendrą darbotvarkę įgyvendintų. Komisijoje tai grupei dirbti padeda visos Komisijos tarnybos. Jos darbą koordinuoja Generalinis sekretoriatas. Tiesioginis rezultatas – iki šiol nebuvo įvesti nauji tarifai, o ES ir JAV dirba siekdamos pašalinti visus galiojančius pramoninių prekių tarifus ir pagerinti bendradarbiavimą. 2019 m. balandžio mėn. Taryba, įgyvendindama J.-C. Junckerio ir D. Trumpo pareiškimą, įgaliojo Komisiją derėtis dėl pramoninių prekių tarifų susitarimo ir atitikties vertinimo susitarimo.

Saugumas: po siaubingų teroristinių išpuolių Paryžiuje 2015 m. Komisija priėmė Europos saugumo darbotvarkę, kuria ES vadovautųsi reaguodama į sudėtingą ir sparčiai kintančią saugumo aplinką. Pirmininkas J.-C. Junckeris paskyrė už saugumo sąjungą atsakingą Komisijos narį, įgaliojo jį koordinuoti, talkinant specialiai ekspertų iš visų atitinkamų Komisijos tarnybų darbo grupei, su saugumu susijusį darbą visose politikos srityse ir taip užtikrino, kad požiūris į saugumą būtų nuoseklus, veiksmingas ir kompleksiškas. Įvairiomis priimtomis priemonėmis siekiama spręsti tarpvalstybines terorizmo ir organizuoto

nusikalstamumo problemas gerinant informacijos mainus, stiprinant kibernetinį saugumą ir operatyvinį teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą ir operatyvinį bendradarbiavimą su ES agentūromis. Naujos priemonės taip pat suteikė nacionalinėms teisėsaugos institucijoms įrankių veiksmingai kovai su terorizmu, tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir kibernetiniais nusikaltimais ir sustiprino ES atsparumą šioms grėsmėms.

„Brexit’as“: 2013 m. sausio mėn. tuometinis Jungtinės Karalystės ministras pirmininkas D. Cameronas paskelbė apie ketinimą surengti referendumą dėl Jungtinės Karalystės narystės ES (likti ar ištوتي?). 2015 m. lapkričio mėn. Jungtinei Karalystei pateikus prašymą dėl naujo susitarimo, Pirmininkas J.-C. Junckeris įsteigė Komisijos darbo grupę dėl strateginių klausimų, susijusių su JK referendumu, ir jai vadovauti paskyrė patyrusį generalinį direktorių Jonathaną Faullą. Grupė ES vardu parengė naują Jungtinės Karalystės narystės tvarką. Tuo pasinaudojant, 2016 m. vasario mėn. buvo parengtas naujas Jungtinės Karalystės susirūpinimą atliepiančių taisyklių rinkinys, kurį sudarė ir teisiškai privalomas Europos Vadovų Taryboje posėdžiavusių ES valstybių ar vyriausybių vadovų sprendimas¹¹. Šioms naujoms taisyklėms vieningai pritarė visos ES 27 valstybės narės ir Jungtinė Karalystė. Nepaisant šių pastangų, 2016 m. birželio 23 d. už išstojimą iš ES balsavo 51,9 proc. balsavusiųjų, o pasilikimui ES nare pritarė 48,1 proc. balsavusiųjų.

Iškart po referendumo Pirmininkas J.-C. Junckeris įsteigė Komisijoje specialią 50 straipsnio darbo grupę ir pavedė jai rengtis numatomoms deryboms su Jungtine Karalyste dėl jos išstojimo iš Europos Sąjungos. Vadovauti šiai grupei ir vyriausiuoju derybininku jis paskyrė Michėlį Barnier, buvusį Komisijos pirmininko pavaduotoją ir buvusį Prancūzijos užsienio reikalų ministrą. Taryba greitai paskyrė Komisiją derėtis ES vardu. Tačiau derybos prasidėjo tik 2017 m. birželio mėn., nes Jungtinė Karalystė apie ketinimą išstoti iš Europos Sąjungos pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį oficialiai pranešė tik 2017 m. kovo mėn. Netrukus buvo surengti šalies parlamento rinkimai. Po to buvo susiderėta dėl susitarimo, kuriuo užtikrinamas tvarkingas Jungtinės Karalystės išstojimas, ir politinės deklaracijos, kurioje išdėstyti didelio užmojo, plačios, glaudžios ir lanksčios partnerystės elementai. Komisija užtikrina, kad šios derybos visą laiką vyktų visiškai skaidriai, ir glaudžiai bendradarbiavo su ES 27 valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu. Ir išstojimo susitarimui, ir politinei deklaracijai dėl būsimų Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės santykių vieningai pritarė visos ES 27 valstybės narės ir Jungtinės Karalystės vyriausybė. Vykstant deryboms, Komisija nuo 2017 m. gruodžio mėn. taip pat pradėjo rengtis tam atvejui, jei Jungtinė Karalystė išstotų be susitarimo. Komisijos generaliniame sekretoriате buvo įsteigta speciali pasirengimo „Brexit’ui“ grupė. Siekiant užtikrinti, kad ES 27 būtų gerai pasirengusi nepageidaujamam, bet įmanomam netvarkingam Jungtinės Karalystės išstojimui iš Sąjungos, grupė parengė daugiau kaip 90 suinteresuotiesiems subjektams skirtų pranešimų ir 19 teisėkūros procedūra priimamų aktų pasiūlymų.

Komisija iš viso derėjosi 4 mėnesius dėl naujos tvarkos su Ministru Pirmininku D. Cameronu ir 18 mėnesių dėl išstojimo susitarimo ir politinės deklaracijos su Ministre Pirmininke T. May. Suburdama specializuotas komandas ir pavesdama joms tvarkyti su Jungtine Karalyste susijusius reikalus, Komisija užtikrina, kad šios derybos neatitrauktų dėmesio nuo ES konstruktyvios darbotvarkės. Tai leido Komisijai visas jėgas skirti ES strateginės darbotvarkės įgyvendinimui ir nebūti blaškamai trapių derybų dėl „Brexit’o“. Europos Vadovų Taryba visiškai pritarė tokiai veiksenai. Kaip nurodyta 2017 m. balandžio 29 d. Europos Vadovų Tarybos (50 straipsnio) priimtų gairių dėl „Brexit’o“ derybų 27 punkte:

¹¹ Naujas susitarimas dėl Jungtinės Karalystės Europos Sąjungoje, OL C 69 I, 2016 2 23. 2016 m. vasario mėn. Europos Vadovų Taryba susitarė, kad naujame susitarime pateikto taisyklių rinkinio nebeliks, jei Jungtinėje Karalystėje vyksiančiame referendume bus nubalsuota išstoti iš Europos Sąjungos.

„Europos Vadovų Taryba tebėra pasiryžusi toliau su plačiu užmoju įgyvendinti prioritetus, kuriuos Sąjunga yra nusistačiusi. Derybos su Jungtine Karalyste bus atskirtos nuo Sąjungos vykdomos veiklos ir turi netrukdyti jos eigai.“

I.2 Iššūkiai Europai pasaulio kontekste

Gyvename didelių permainų laikais. Pasaulyje formuojasi daugiacentrė sistema, kurioje reikia suderinti įvairius interesus ir siekius. Ekonomiškai mūsų laukia vis didesnis spaudimas dėl vis ribotesnių išteklių ir eksponentiškai stiprėjančios tarptautinės konkurencijos. O kur dar teisėti visų lūkesčiai atsiriekti būsimos gerovės dalį? Keičiantis technologijoms ateina metas, kai žmonių pajėgumus vis labiau stiprins mašinos.

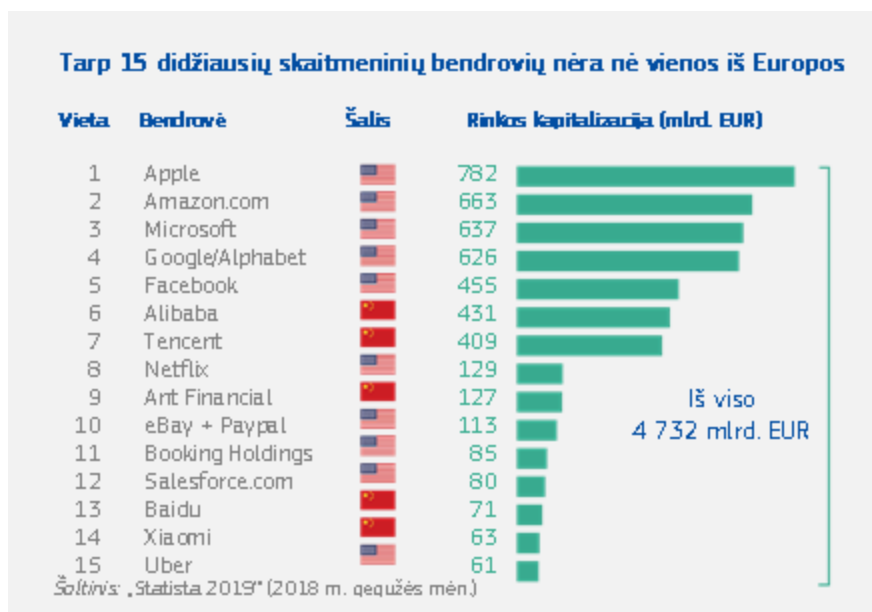
Kintanti ekonomika ir darbo santykiai, klimato kaita ir geopolitinės permainos jau daro įtaką mūsų Sąjungai ir bus svarbūs mūsų ateities veiksniai. Visa tai vadovai turėtų turėti omenyje, kai atsižvelgdami į Europos Parlamento rinkimų rezultatus sprendžiant mūsų užmojų masto ir mūsų prioritetų ateinantiems penkeriems metams ir tolesniam laikui.

Iš daugelio iššūkių, kurie laukia Europos vidutinės trukmės laikotarpiu ir ilgalaikėje perspektyvoje, išsiskiria keturi reiškiniai. Tai, kaip mes juos numatysime ir jiems pasirėngsime, nulems, ar pajėgsime šiuos iššūkius paversti galimybėmis.

Skaitmeninimas

Skaitmeninimas ir naujos technologijos visiškai pakeis mūsų gyvenimo ir darbo būdą. Atsirastų naujų galimybių, ypač sveikatos priežiūros, susisiekimo, pramonės ir mokslo srityse. Jos žada didžiules galimybes būsimam Europos ekonomikos konkurencingumui ir augimui. Kita vertus, skaitmeninimas reiškia ir riziką, visų pirma didėjančio skaitmeninių įgūdžių atotrūkio ir socialinės bei regionų atskirties riziką Sąjungoje.

Duomenų apimtys augimas spartesnis už apdorojimo pajėgumų augimą, todėl vis svarbiau, kad duomenų srautus apdorotų ir naudotų dirbtinis intelektas. Europa konkuruoja pasaulyje ir dėl technologijos, ir dėl duomenų. Technologiškai pažangios įmonės, ypač Jungtinėse Valstijose ir Kinijoje, netruko tapti didžiausiomis pasaulio bendrovėmis ir dabar duoda toną naujoms pasaulinėms vertės grandinėms. Jų produktai ir paslaugos keičia europiečių gyvenimą, darbo ir vartojimo būdus.

Europai netrūksta novatoriškų skaitmeninio verslo idėjų, tačiau nedaug mūsų novatoriškų Europos įmonių auga ir plečiasi Europoje ar formuoja tas pasaulines rinkas. Didelis kitų didžiųjų rinkos žaidėjų, kurie dažnai gauna valstybės paramą, naudojami žemesniais standartais ar mažesniais mokesčių tarifais, apetitas kelia grėsmę Europos poveikiui pasaulinei technologinei plėtrai. Jie taip pat nepaiso mūsų vertybių, etikos principų ir mūsų interesų tokiais klausimais, kaip duomenų ekonomika, saugumas ir privatumas, ir klibina skaitmeninės tiekimo grandinės saugumą.

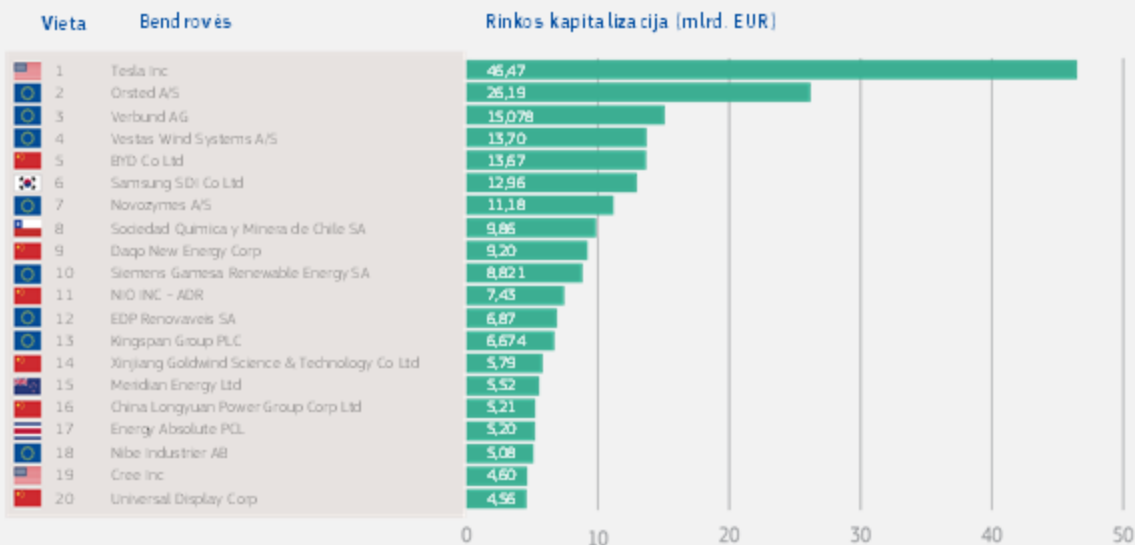
Klimato kaita ir aplinka

Klimato kaitos poveikis vis labiau regimas: auga rizika neužtikrinti visuotinės gerovės, tvaraus gyvenimo lygio ir saugumo. Kasdien Europoje ir visame pasaulyje vis garsiau skamba raginimai veikti, ir visi žmonės kasdien vis labiau junta klimato kaitos poveikį ir priemones, kurių dėl jos imamasi. Todėl reikia ryžtingų, bet sąžiningų ir pusiausvyrą išlaikančių politikos priemonių.

Norint įgyvendinti Paryžiaus susitarimo užmojus reikia labai paspartinti perėjimą prie švarios energetikos visame pasaulyje. Reikės didžiulių investicijų, ir finansų sektorius turi atlikti savo funkciją. Tačiau negali būti didesnės investicijų grąžos negu švari planeta, mažesnė priklausomybė nuo energijos importo, darnus ekonomikos augimas ir platesnis švarios energijos ir vartojimo efektyvumo sprendimų diegimas. Europos įmonės yra vienos iš pasaulio lyderių švarių technologijų srityje. Todėl klimato kaita yra ne tik iššūkis, bet ir verslo galimybė, jeigu į ją bus reaguojama tinkamai.

Tarp didžiausių pasaulio švarių technologijų įmonių nemažai europiečių

Naujosios energetikos pasaulinio inovacijų indekso (NEX) didžiausios bendrovės pagal rinkos kapitalizaciją (2019 m.).

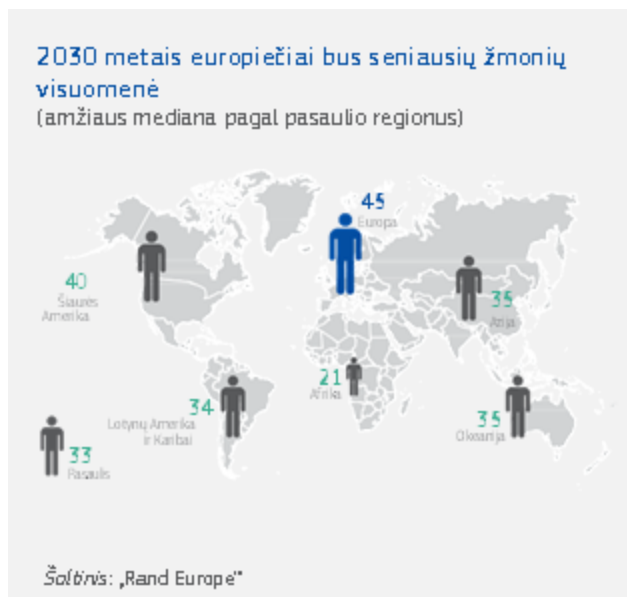
Šaltinis: Naujosios energetikos pasaulinis inovacijų indeksas (NEX).

Klimato kaita taip pat sukels problemų ir kels riziką socialinei lygybei, todėl reikės reaguoti, kad būtų užtikrintos teisingos pereinamojo laikotarpio priemonės darbuotojams ir piliečiams, ypač anglies gavybos ir daug anglies dioksido išskiriančiuose regionuose. Perėjimas darys visuotinį ekonominį, socialinį ir geopolitinį poveikį, o šis turės įtakos partnerystės ryšiams ir ES užsienio politikai.

Be klimato kaitos ir energetikos, mūsų galimybę tenkinti būsimų kartų poreikius temdo aplinkos būklės blogėjimas, kurį sukelia gamtos išteklių išsekvojimas nepaisant planetos ribų. Šis perdėtas gamtinių išteklių naudojimas kelia grėsmę ir mūsų ekonomikai, kuri priklauso nuo žaliavų importo. Siekdami spręsti klimato ir aplinkos apsaugos uždavinius taip pat turime pereiti prie žiedinės ekonomikos, saugoti ekosistemas ir biologinę įvairovę, užtikrinti mūsų maisto sistemų tvarumą ir riboti miškų naikinimą.

Demografija ir visuomenė

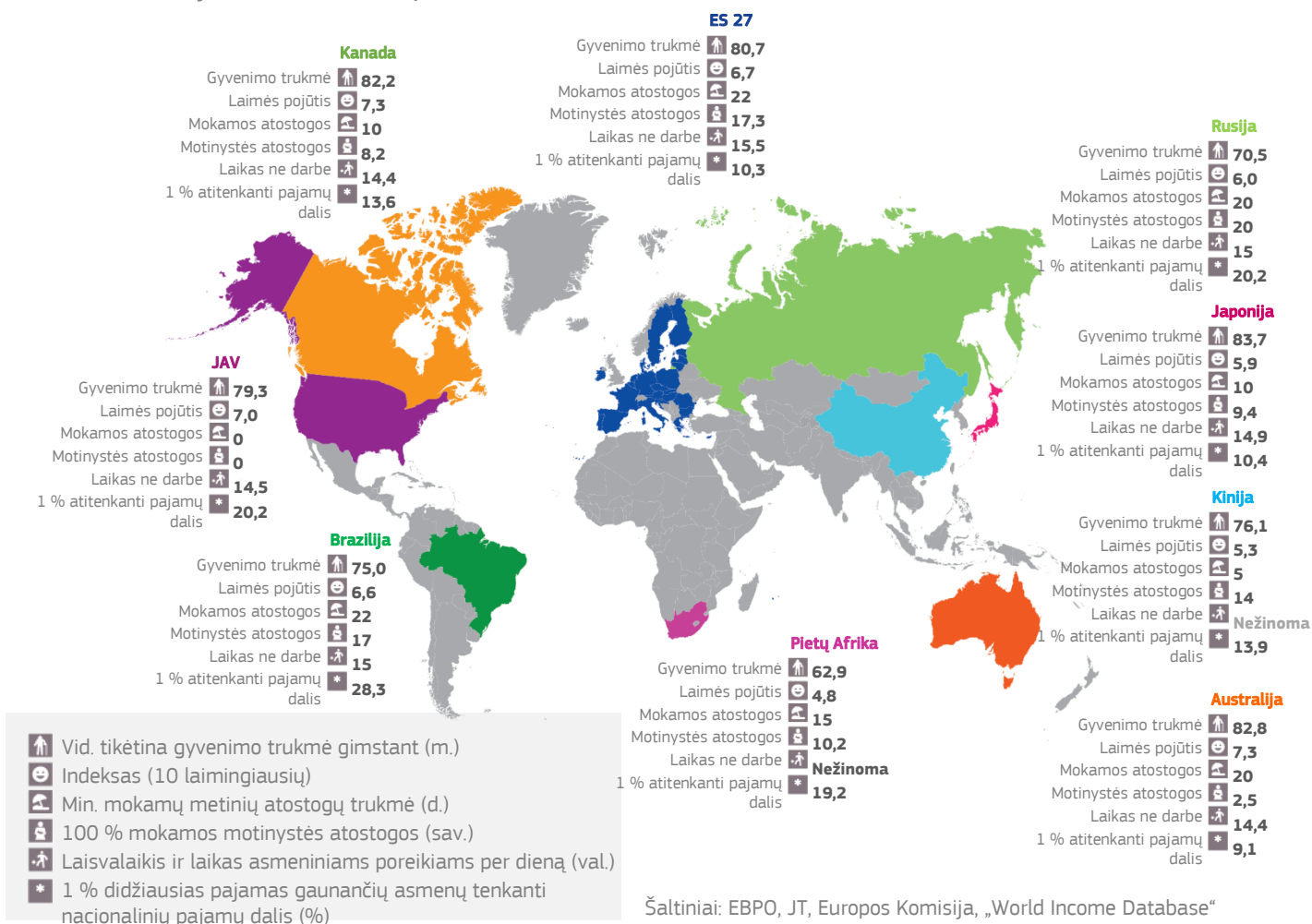
Demografinių pokyčių pasekmės lems kai kuriuos labiausiai numatomus iššūkius, su kuriais Sąjunga ir jos valstybės narės susidurs vidutinės trukmės laikotarpiu. Dėl aukštos gyvenimo kokybės ir apskritai gerovės europiečių tikėtina gyvenimo trukmė toliau auga. 2030 m. Europa taps pirmuoju pasaulio žemynu, kurio gyventojų amžiaus mediana bus maždaug 45 metai. Nors ilgesnė tikėtina gyvenimo trukmė savaime yra labai teigiamas reiškinys, ji taip pat didina spaudimą sveikatos priežiūros ir gerovės sistemoms, kelia precedento neturinčius klausimus dėl sąžiningo kartų santykio ir turės ilgalaikės įtakos mūsų visuomenei, kaip visumai.

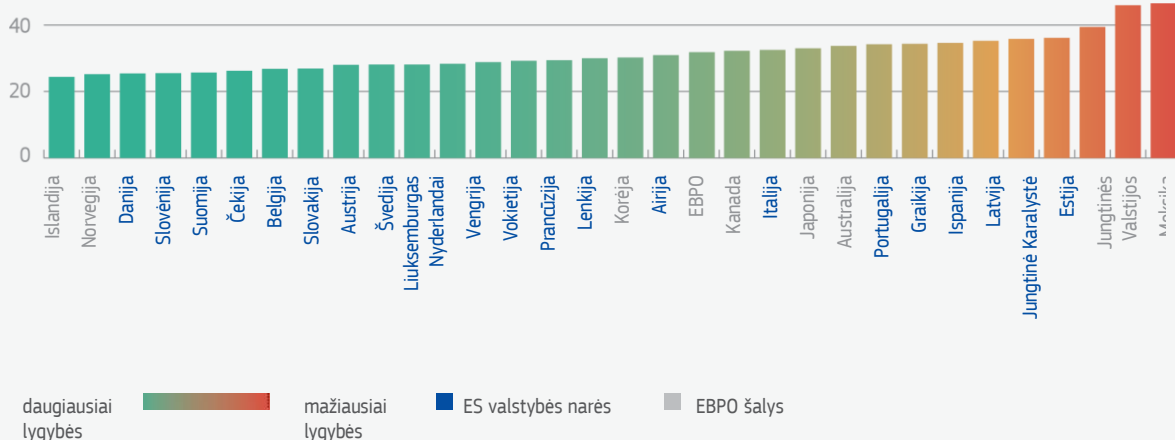
Kartu dėl bendro mažesnio gimstamumo ES gyventojų skaičius iki 2050 m. veikiausiai mažės. Šiuo metu ES gyventojai sudaro 6,7 proc. pasaulio gyventojų, tačiau atitinkamai 2030 ir 2050 m. pasaulyje jų tebus 6,1 ir 5,4 proc. Spartus gyventojų prieaugis kitose pasaulio dalyse, nevienodi gerovės standartai, klimato kaitos poveikis ir konfliktai veikiausiai toliau didins migracijos spaudimą iš Afrikos ir kitų regionų.

Europa pirmąja pasaulyje pagal gyvenimo kokybę

2016 m. arba naujausi turimi duomenys

Europos visuomenėse – didžiausia pasaulyje lygybė

Pastaba. Ši diagrama rodo asmenų pajamų pasiskirstymą pagal Gini koeficientą. 0 reiškia visišką lygybę.

Šaltinis: EBPO, naujausi duomenys.

Europiečiams nepaprastai svarbu didinti gerovę ir užtikrinti prieigą prie aukštos kokybės įtraukaus švietimo, profesinio perkvalifikavimo, socialinės apsaugos ir viešųjų paslaugų. Sunku gauti socialinį, įperkamą ir tausiai energiją naudojančią būstą. Maždaug 10 proc. visų ES namų ūkių daugiau kaip 40 proc. savo pajamų išleidžia būstui.

Gerovės atotrūkis tarp valstybių narių apskritai mažėja. Nelygybės mažinimo aspektu Europai nė iš tolo neprilygsta joks kitas žemynas.

Kita vertus, kyla grėsmė, kad valstybėse narėse gerovė pasiskirstys nevienodai – padidės atotrūkis tarp miesto teritorijų ir atokesnių kaimo regionų. Modernizuojant ekonomiką kils problemų, bet ir atsivers galimybių spartesniam regionų vystymuisi ir darbo vietų kūrimui. Technologija ir automatizavimas toliau iš esmės keis tai, kaip dirbame, gaminame ir teikiame paslaugas. Daug jaunų europiečių versis šiandien dar neegzistuojančiomis profesijomis ir daugumai darbuotojų per profesinį gyvenimą teks daug kartų keisti darbo vietas ir atnaujinti įgūdžius.

Vis daugiau centrų turintis pasaulis

Europa ir likęs pasaulis susiduria su vis sudėtingesnėmis ir saugumo požiūriu nepastovesnėmis aplinkybėmis. Vietos pasaulinėje arenoje ieško naujos stiprėjančios valstybės, o nuo seno turėjusios galią atsitraukia ar net ardo taisyklėmis pagrįstą tarptautinę sistemą. Daugiašalė ir taisyklėmis pagrįsta pasaulio tvarka smarkiai ginčijama kaip tik tuo metu, kai jos reikia labiau nei kada nors anksčiau.

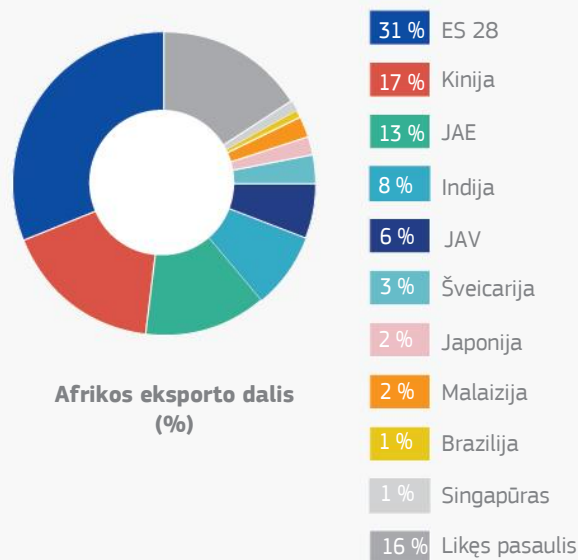
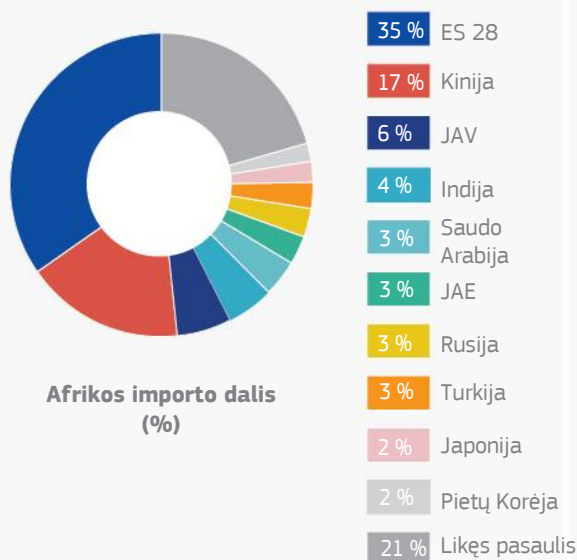
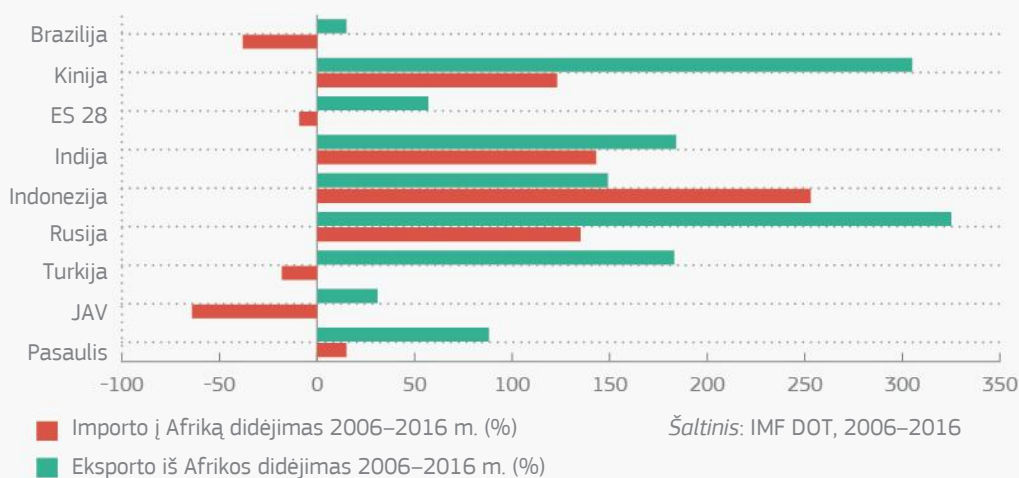
Pastaraisiais metais Europos Sąjungos **saugumo aplinka** nepaprastai pasikeitė. Daugelis dabartinių iššūkių taikai ir saugumui Europoje atsiranda dėl nestabilumo artimiausioje ES kaimynystėje ir pavojaus formų pokyčio.

Plintant skaitmeninei technologijai, hibridinės grėsmės ir pavojai ypatingos svarbos infrastruktūros objektams tampa vis įprastesni. Auga kibernetinės kenkimo veiklos ir kryptingų dezinformacijos kampanijų, kurias vykdo užsienio subjektai siekdami paveikti visuomenės paramą ar pakirsti mūsų demokratines sistemas, rizika.

Terorizmo grėsmė artimiausioje ateityje veikiausiai neišsisklaidys. Vis daugiau grupių ES viduje ir užsienyje, naudodamosi moderniomis ryšio priemonėmis, skleidžia radikalias ideologijas, kurios skaldo mūsų visuomenę ir didina nestabilumą pasaulyje. Europai reikės ryžtingai veikti vykdant terorizmo prevenciją ir remiant teroristų aukas. Pastarojo meto išpuoliai Šri Lankoje ir Naujoje Zelandijoje (Kraistčerčas) parodė, kad internetas ypač palengvina sąlygas teroristinėms organizacijoms radikalizuotis, verbuoti, vykdyti ir nukreipti teroristinę veiklą. Internetu būtina greitai aptikti teroristinę turinį ir jį pašalinti. Šią užduotį galima veiksmingai spręsti tik Europos ir pasauliniu lygmeniu, todėl Komisija pateikė pasiūlymų, kaip tai padaryti.

Taip pat didėja **konkurencija dėl ekonominės įtakos** ES kaimynystėje, Afrikoje ir visame pasaulyje. Kadangi pirminių išteklių vis labiau stinga, konkurencija dėl jų ir ypač dėl gėlo vandens ar maisto veikiausiai stiprės, o saugumo grėsmės didės. Socialinis ir ekonominis trapumas visame pasaulyje, kurį lemia nacionalinių vyriausybių nesugebėjimas arba nenoras teikti pagrindines paslaugas ar užtikrinti socialinę lygybę, toliau kursto nestabilumą ir grėsmę saugumui. Tokioje sparčiai kintančioje pasaulinėje arenoje Europai ir Afrikai būtų ypač naudinga sustiprinti ekonominius ir politinius ryšius. Kiti pasauliniai veikėjai šiam žemynui skiria vis daugiau dėmesio, o Europa bendradarbiauja su Afrika taikydama partnerių lygybės principą ir turėtų toliau stengtis didinti investicijas ir prekybą.

Didesnė konkurencija dėl įtakos Afrikoje

Kita vertus, dėl geopolitinės dinamikos vis aiškiau matyti, kad Europos Sąjungos vaidmuo – būti patikima ir stabilia partnere ir į daugiašalę tvarką įtraukti vis daugiau šalių. Pavyzdžiui, ES atliko labai svarbų vaidmenį sudarant ir įgyvendinant susitarimą su Iranu dėl branduolinės programos, kad regione būtų užtikrintas ilgalaikis stabilumas ir gerovė. ES apgynė taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką griežtai reaguodama į Rusijos įvykdytą Krymo aneksiją ir Rytų Ukrainos destabilizaciją. Ji siekė užtikrinti stabilumą, taiką ir saugumą Sahelio regione, Libijoje ir Afganistane. Ji padėjo Jungtinėms Tautoms atlikti savo vaidmenį, be kita ko, imdamasi didžiausios iniciatyvos tarptautinėse derybose klimato klausimais, po kurių buvo sudarytas Paryžiaus susitarimas, ir dėl 2030 m. Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkės.

I.3 Politikos rekomendacijos būsimai strateginei darbotvarkei

2017 m. kovo mėn., Romos sutarčių šešiasdešimtosios sukakties išvakarėse, Komisija paskelbė Baltąją knygą dėl Europos ateities¹². Joje pateikti penki galimi 27 valstybių narių ES ateities scenarijai. Nuo to prasidėjo plataus masto diskusijos dėl Europos ateities ir dabar jomis galima remtis brėžiant pagrindinius 2019–2024 m. strateginės darbotvarkės prioritetus. Komisija labai skatino dalyvauti piliečius, ieškojo naujų dialogo ir konsultacijų su piliečiais formų, rengė lankstesnes ir interaktyvesnes diskusijas, transliavo jas internetu ir pasiekė platesnę ir įvairesnę auditoriją.

Europos ateitis. Kokia ES 27 bus 2025 m.? Apmąstymai ir scenarijai (iš 2017 m. kovo mėn. Komisijos baltosios knygos dėl Europos ateities)

1 scenarijus. Toliau kaip iki šiol. *Problemos sprendžiamos tada, kai iškyla, ir atitinkamai svarstomi nauji teisės aktai. Sprendimų priėmimo sparta priklausytų nuo to, kaip sektųsi suderinti skirtingas nuomones.*

2 scenarijus. Tik bendroji rinka. *Svarbiausia stiprinti bendrąją rinką. Tokiose srityse kaip migracija, saugumas ar gynyba ES 27 kartu dirba ne daugiau negu dabar.*

3 scenarijus. Kas norės, nuveiks daugiau. *ES 27 eina toliau taip, kaip dabar, tačiau ten, kur tam tikros valstybės narės nori daryti daugiau, jos dirba kartu. Kitos gali prisijungti vėliau.*

4 scenarijus. Kaip nuveikti mažiau, bet efektyviau. *ES 27 sutelkia dėmesį į ribotą prioritetų skaičių ir tose srityse veikia sparčiau, naudodamasi stipriomis įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo priemonėmis.*

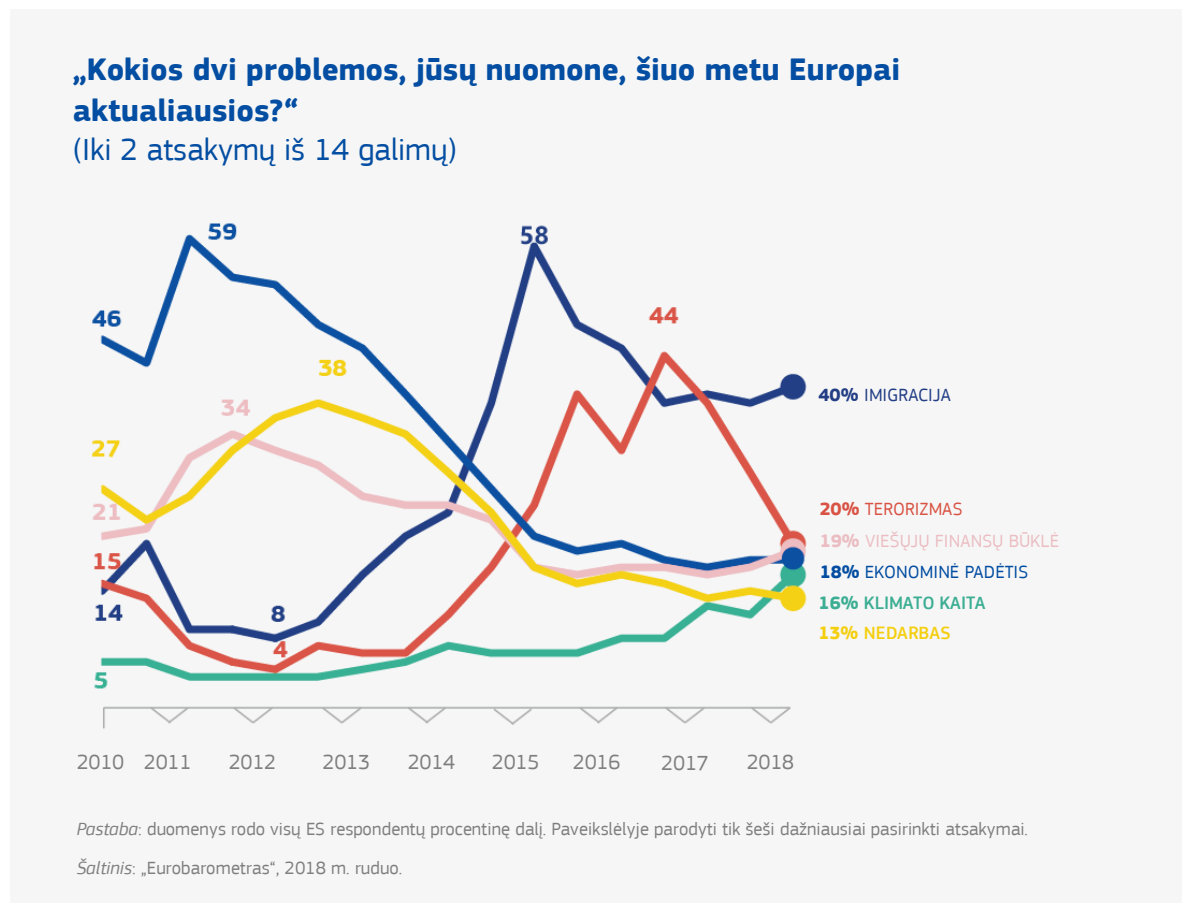
5 scenarijus. Kaip nuveikti daug daugiau bendromis jėgomis. *Valstybės narės nusprendžia, kad problemas gali spręsti tik visos 27 šalys kartu, ir suteikia daugiau galių ir išteklių tam, kad būtų galima kolektyviai priimti įvairiausius sprendimus. Sprendimai priimami greičiau ir sparčiau užtikrinamas jų vykdymas.*

Šimtai tūkstančių įvairių tautybių, amžių, religijų ir politinių įsitikinimų piliečių dalyvavo beveik 1 600 viešų diskusijų savivaldybių salėse, universitetuose ir kitose vietose visoje Sąjungoje. Daugiau kaip 80 000 žmonių taip atsakė į klausimus internetu apie Europos ateitį, kuriuos parengė iš 96 Europos piliečių sudaryta grupė.

¹² Europos Komisija, Baltoji knygos dėl Europos ateities „Kokia ES 27 bus 2025 m.? Apmąstymai ir scenarijai“, COM(2017) 2025 final, 2017 3 1. Po baltosios knygos Komisija paskelbė 6 diskusijoms skirtus dokumentus:

- diskusijoms skirtą dokumentą dėl socialinio Europos aspekto (2017 4 26), kurį parengė Pirmininko pavaduotojas Valdis Dombrovskis ir Komisijos narė Marianne Thyssen,
- diskusijoms skirtą dokumentą dėl globalizacijos suvaldymo (2017 5 10), kurį parengė Pirmininko pavaduotojas Fransas Timmermansas ir Pirmininko pavaduotojas Jyrkis Katainenas,
- diskusijoms skirtą dokumentą dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities (2017 5 31), kurį parengė Pirmininko pavaduotojas Valdis Dombrovskis ir Komisijos narys Pierre'as Moscovici,
- diskusijoms skirtą dokumentą dėl Europos gynybos ateities (2017 6 17), kurį parengė Vyriausioji įgaliotinė ir Pirmininko pavaduotoja Federica Mogherini ir Pirmininko pavaduotojas Jyrkis Katainenas,
- diskusijoms skirtą dokumentą dėl ES finansų ateities (2018 6 28), kurį parengė Komisijos nariai Güntheris Oettingeris ir Corina Crețu,
- diskusijoms skirtą dokumentą „Darni Europa – iki 2030 m.“ (2019 1 30), kurį parengė Pirmininko pavaduotojas Fransas Timmermansas ir Pirmininko pavaduotojas Jyrkis Katainenas.

„Eurobarometro“ viešosios nuomonės apklausa patvirtina, kad **pastaraisiais metais piliečių prioritetai pasikeitė, nes kilo naujų iššūkių ir padėtis pasaulyje jau kita.**

Pasinaudojant pastarųjų metų mūsų Sąjungos padaryta pažanga, įsiklausant į piliečių nuomones ir atsižvelgiant į Europos Parlamento rinkimų rezultatus, 2019–2024 m. ES strateginė darbotvarkė yra tinkama proga atsiliiepti į nūdienos Europos iššūkius ir galimybes. Būsimam politiniam ciklui ES reikia naujų didelio užmojo, realistiškų ir kryptingų tikslų. Visa, ką darome, turėtų padėti pasukti Europos ekonomiką, visuomenę ir aplinką tvarumo kryptimi. Norint, kad vis mažiau nuspėjamame pasaulyje Sąjunga taptų vieningesnė, stipresnė ir demokratiškesnė, būsima veikla, Komisijos nuomone, turėtų būti nukreipta į penkis aspektus. Komisija taip pat paskelbė keturis komunikatus dėl mūsų sprendimų priėmimo galių stiprinimo pagrindinėse politikos srityse¹³.

Sauganti Europa

Europos projektas daugiau nei septynis dešimtmečius neša taiką ir gerovę. Europos būdas užtikrinti taiką ir saugumą yra rūpestingai parinktas tikslinių civilinių ir karinių priemonių derinys. Kaip tik dėl jo Europos Sąjunga yra tokia unikali saugumą užtikrinanti jėga pasaulyje. Siekiant pasaulinės taikos reikia pasaulinio masto veiksmų, ir ES, kaip sėkmingiausias taikos projektas istorijoje, turi iki galo atlikti savo funkciją. Kur tik įmanoma,

¹³ Komisijos komunikatai „Galingesnė pasaulinė veikėja: veiksmingesnis sprendimų priėmimas bendros ES užsienio ir saugumo politikos srityje“, COM(2018) 647, 2018 9 12; „Siekiant veiksmingesnio ir demokratiškesnio ES mokesčių politikos sprendimų priėmimo“, COM(2019) 8, 2019 1 15; „Veiksmingesnis socialinės politikos sprendimų priėmimas: sričių, kuriose bus plačiau taikoma kvalifikuota balsų dauguma, nustatymas“, COM(2019) 186, 2019 4 16; „Veiksmingesnis ir demokratiškesnis ES energetikos ir klimato politikos sprendimų priėmimas“, COM(2019) 177, 2019 4 9.

turime padėti išvengti smurtinio konflikto. Kai tai neįmanoma ir kai kyla grėsmė ES vertybėms ir interesams, turime kuo greičiau ir ryžtingiau veikti integruotais būdais.

Turėtume toliau dėti pastangas kurti veiksmingą ir realią **Europos saugumo sąjungą**. Terorizmas ir saugumas yra aktualiausi ES piliečių prioritetai. Grėsmės vis dažniau yra tarpvalstybinio pobūdžio, todėl Sąjungai tenka svarbus vaidmuo stiprinant vidaus saugumą. Siekdami užkirsti kelią terorizmui, organizuotam nusikalstamumui, elektroniniams nusikaltimams ir hibridinėms grėsmėms ir su jais kovoti, turime suremti pečius ir veiksmingiau naudoti Europos išteklius. Piliečių saugumą galima padidinti naudojant sąveikias informacines sistemas ir modernizuotą teisinę bendradarbiavimo sistemą, pavyzdžiui, geresnę prieigą prie elektroninių įrodymų.

Taip pat turėtume siekti kurti tikrą **Europos gynybos sąjungą**, tobulindami pastaraisiais metais suformuotus elementus, kad gynybos srities bendradarbiavimas ES viduje būtų norma, o ne išimtis. ES turėtų sutelkti dėmesį į tas sritis, kuriose bendradarbiavimas gali duoti akivaizdžios naudos, pavyzdžiui, gynybos pramonę ir mokslinius tyrimus, kibernetinę gynybą, karinį mobilumą, hibridinių krizių valdymą, misijas ir operacijas užsienyje. Tai leis Europai prisiimti didesnę atsakomybę už savo saugumą, pagerinti savo strateginę autonomiją ir taip sustiprinti Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją.

Turime iniciatyviau valdyti **migraciją**. Tam reikia visapusiškų veiksmų visais lygmenimis ir tikro europinio požiūrio, grindžiamo valstybių narių atsakomybės pasidalijimu ir solidarumu. Gerai veikianti prieglobsčio sistema yra ta, kurioje pripažįstami bendri poreikiai ir bendri įsipareigojimai, kad Europa galėtų vykdyti savo įsipareigojimus tiems, kuriems iš tikrųjų reikalinga apsauga, o asmenis, neturinčius teisės pasilikti, greitai grąžinti atgal. Veiksminga ES išorės sienų apsauga – tai visu pajėgumu veikiančios Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos. Kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2027 m. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pareigūnų skaičius turėtų išaugti, kaip numatyta, iki 10 000. Europa privalo ir toliau visais lygmenimis skatinti labai reikalingą integracijos politiką, kad visuomenė taptų įtrauki ir darni. Be to, norint valdyti migraciją labai svarbu užtikrinti, kad būtų išlaikytas didžiulis laimėjimas – laisvas judėjimas Šengeno erdvėje pagal patikimas ir nuspėjamas taisykles. Taip pat turime pripažinti, kad vis svarbesnis nuoseklus požiūris į teisėtą migraciją, nes teisėtos migracijos galimybės, įskaitant perkėlimą į ES, mažina paskatas įsigauti į Europą neteisėtais keliais. Labai svarbu bendradarbiauti su šalimis partnerėmis, kad būtų šalinamos pagrindinės migracijos priežastys, pabėgėliams teikiama pagalba, sprendžiama mišrių migracijos srautų problema, kovojama su neteisėtu žmonių gabenimu ir užtikrinamas sklandus grąžinimas ir readmisija. Siekiant teikti veiksmingą pagalbą žmonėms jų šalyse, reikia koordinuoti humanitarines, vystymosi ir politines priemones, kaip jau siūlyta Visuotinėje ES strategijoje¹⁴, kurią parengė Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja Federica Mogherini.

Konkurencinga Europa

Turime sutelkti mokslinius tyrimus ir inovacijas į ekologines, socialines ir ekonomines permainas ir į su jomis susijusius visuomenės uždavinius. Mums taip pat reikia išnaudoti Europos mokslo pranašumą kuriant revoliucingas ir ardomasias inovacijas. Tam reikia didelio užmojo ES masto priemonių, skirtų spręsti problemoms, su kuriomis susiduriame kasdien, tokioms kaip įgūdžių ugdymas, kova su vėžiu ir žalinga tarša, vandenynų būklė, įskaitant plastikų problemą. ES, jos valstybės narės ir pramonė turėtų kaip partnerės

¹⁴ „Bendra vizija, bendri veiksmai: stipresnė Europa. Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija“, 2016 m. birželio mėn.

investuoti į projektus ir nukreipti finansinius išteklius ir kvalifikacijos kėlimo pastangas į pažangiausius mokslinių tyrimų ir inovacijos projektus, aprėpiančius etapus nuo išteklių ir inovacijų iki diegimo. Būsimame ES biudžete moksliniams tyrimams ir inovacijoms Komisija pasiūlė skirti 100 mlrd. EUR. ES sanglaudos politikos fondams bus numatyta panaši inovacijų visuose Europos regionuose rėmimo suma. Šių lėšų naudojimas turėtų būti rūpestingai derinamas su mūsų pramonės politika ir reformomis, numatytomis Europos ekonominės politikos koordinavimo semestre.

Turime investuoti į pagrindinius Europos skaitmeninius pajėgumus, kad ji galėtų tapti perėjimo prie skaitmeninių technologijų lydere pasaulyje. Turime kartu dirbti, kad būtų **sparčiai tobulinamas Europoje sukurtas žmogui tarnaujantis dirbtinis intelektas**. Šiame darbe reikėtų vadovautis Komisijos paskelbta dirbtinio intelekto strategija¹⁵ ir su valstybėmis narėmis parengtu koordinuotu dirbtinio intelekto plėtros ir naudojimo Europoje planu. Jungtinių priemonių reikia keturiomis pagrindinėmis kryptimis: didinti investicijas, padaryti prieinamus daugiau duomenų, puoselėti talentus ir užtikrinti pasitikėjimą. Tiek ES, tiek tarptautiniu lygmeniu ES turėtų plėtoti ir skatinti diegti į žmogų orientuotą etišką požiūrį technologijų srityje. Kad Europa pasaulyje pirmautų pažangiausio etiško ir saugaus dirbtinio intelekto plėtojimo ir naudojimo srityje, būtinas geresnis koordinavimas. Kartu reikia dėti pastangas kuriant europinius pasaulinio lygio superkompiuterius ir strateginius kibernetinės erdvės pajėgumus.

Turime strategiškiau rengtis mūsų technologijų ir pramonės ateičiai. **Moderni pramonės politika** užtikrins reikiamą infrastruktūrą, skatins inovacijas, palengvins naujų technologijų diegimą, skatins kurti pažangią reglamentavimo ekosistemą ir remis pramonę plačiąja prasme. Ji būtų grindžiama bendrąja rinka ir nukreipta į strategines vertės grandines¹⁶, pvz., tvarių baterijų gamybą Europoje. Todėl turėtume būti pasirengę nedelsdami imtis veiksmų, jei vidaus ar išorės konkurentai veiklos sąlygas padarytų nevienodas. ES turėtų sukurti naujas priemones, kuriomis būtų reaguojama į užsienio valstybių nuosavybės ir paramos iškraipomąjį poveikį. Lygiagrečiai ES konkurencijos taisyklės lieka sąžiningos konkurencijos garantu: jos naudingos vartotojams, užtikrina geresnį pasirinkimą ir sudaro sąlygas inovacijoms. Siekiant atsižvelgti į technologinę plėtrą, ypač į visuose pramonės sektoriuose padidėjusią priklausomybę nuo prieigos prie duomenų, svarbu, kad tos taisyklės būtų nuolat atnaujinamos¹⁷.

Turime atnaujinti, modernizuoti ir visapusiškai įgyvendinti visus **bendrosios rinkos** aspektus, panaikindami bet kokią dirbtinį atskyrimą tarp tradicinių ir skaitmeninių rinkų. Turime atkreipti dėmesį į gausius Europos Vadovų Tarybos raginimus sukurti ir sutvirtinti bendrąją rinką, visų pirma sprendžiant sudėtingesnes problemas, susijusias su, pavyzdžiui, paslaugomis, kurios sudaro 70 proc. mūsų BVP (o šioje srityje mūsų našumas atsilieka nuo kai kurių konkurentų). Sutvirtinus bendrąją rinką ir integravus į ją duomenų apsauga grindžiamą skaitmeninės ekonomikos aspektą, įmonėms atsiras sąlygų plėstis ir prekiauti kitose šalyse. Vartotojų pasitikėjimą sustiprins naujos skaitmeniniam amžiui tinkamos vartotojų apsaugos taisyklės, geresnė informatorių apsauga ir veiksmingesnis vykdymo užtikrinimas. Norint skatinti Europos įmones investuoti ir stengtis tobulinti savo verslo modelius, kad stiprėtų Europos įmonių konkurencingumas pasaulyje, labai svarbu konkurencijos srityje užtikrinti taisyklių vykdymą. Įmonių apmokestinimo ir pridėtinės vertės

¹⁵ Komisijos komunikatas „Dirbtinis intelektas Europai“, COM(2018) 237 final, 2018 4 25.

¹⁶ „EU Industrial Policy after Siemens-Alstom: Finding a new balance between openness and protection“, European Political Strategy Centre, 2019 3 18.

¹⁷ Žr. už konkurenciją atsakingos Komisijos narės Margrethe Vestager užsakymu parengtą 2019 m. ataskaitą „Competition policy for the digital era“.

mokesčio taisyklių modernizavimas leis įmonėms išnaudoti visą bendrosios rinkos potencialą.

Turime toliau skatinti augimą ir užtikrinti tvarią gerovę toliau stiprindami **ekonominę ir pinigų sąjungą**¹⁸ ir nacionalinio lygmens struktūrines reformas. Tikėtina, kad per ateinančius penkerius metus prie euro zonos gali prisijungti naujos narės, taigi ES ir euro zona, kaip numatyta, palaipsniui didės ir taps visos Sąjungos bendros valiutos zona. Todėl turėtume toliau stiprinti bankų sistemą ir paspartinti mūsų kapitalo rinkų integraciją. Tvirta ir likvidi Europos kapitalo rinka padidins rizikos pasidalijimą privačiame sektoriuje, padidins Sąjungos konkurencingumą bei atsparumą ir suteiks pagrindą tvirtesniai tarptautiniam euro vaidmeniui. Taip pat turime siekti tolesnės pažangos mūsų valstybių narių ekonominės, fiskalinės ir socialinės politikos konvergencijos srityje. Supaprastinus Stabilumo ir augimo pakto būtų galima padidinti skaidrumą ir pagerinti taisyklių vykdymą, kartu remiant laipsnišką bendros fiskalinės krypties plėtoją euro zonoje¹⁹. Siekiant sukurti mūsų ekonominę ir pinigų sąjungą, naudinga stabilizavimo priemonė taip pat būtų palaipsniui įvedamas Europos saugus turtas. Tam reikėtų lygiagrečiai ieškoti būdų reglamentuoti valstybių skolos vertybinių popierių pozicijas.

Į ES daugiametę finansinę programą turime įtraukti **euro zonos konvergencijai ir konkurencingumui skirtą biudžeto priemonę**, kuria bus skatinamos reformos ir investicijos. Šiai Komisijos pasiūlytai idėjai pritarta 2018 m. gruodžio mėn. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime. Ilgainiui norint sukurti ekonominę ir pinigų sąjungą, mums taip pat reikalinga stabilizavimo funkcija, kad galėtume toliau didinti savo atsparumą.

Turime toliau remti **Europos darbo rinkos** pertvarką ir kartu užtikrinti jos sąžiningumą. Reikia toliau gerinti darbo sąlygas ir sveikatą bei saugą darbe. Darbo jėgos judumas turi būti sąžiningas ir gerai valdomas, o galiojančios taisyklės turėtų būti veiksmingai įgyvendinamos. Turime padėti valstybėms narėms pritaikyti savo švietimo ir mokymo sistemas, kad žmonės įgytų šiandieninei darbo rinkai tinkančių įgūdžių²⁰. Vykstant skaitmeninimui, senėjančioje visuomenėje bus labai svarbu užtikrinti tinkamą socialinę apsaugą visiems dirbantiems žmonėms, investuoti į mokymąsi visą gyvenimą bei profesinį mokymą, kelti ES darbo jėgos kvalifikaciją ir užtikrinti lygias galimybes.

Turime sukurti **modernią ir lanksčią susisiekimo ir transporto**, ypač automatizuoto ir susietojo susisiekimo, **reglamentavimo sistemą**. Sukurdami bendrą Europos transporto erdvę turėtume pagerinti susisiekimą visoje Europoje. Europa turėtų imtis iniciatyvos rengiant naujus tarptautinius saugaus, pažangaus, tvaraus, saugaus ir atsparaus judumo standartus. ES taisyklės turi veiksmingai apsaugoti mūsų transporto sistemas nuo naujų ir kintančių grėsmių saugiam judumui, pavyzdžiui, nuo kibernetinių išpuolių. Turime sumažinti mūsų transporto sistemų poveikį aplinkai ir klimatui. Tai reiškia, kad reikia skubiai diegti alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, toliau gerinti transporto priemonių standartus, susijusius su išmetamu CO₂, teršalais ir triukšmu. Taip pat turėtume laikytis iš tikrųjų žiedinės ekonomikos požiūrio ir spręsti socialinio poveikio, atsirandančio dėl perėjimo prie švaresnio ir labiau automatizuoto transporto, klausimus.

¹⁸ Tęsiant veiklą, kuri jau išdėstyta 2015 m. birželio mėn. paskelbtame Penkių pirmininkų pranešime „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“.

¹⁹ 2019 m. sausio mėn. Pirmininkas J.-C. Junckeris paragino Europos fiskalinę valdybą iki 2019 m. liepos mėn. pabaigos atlikti dabartinių ES fiskalinių taisyklių vertinimą, ypatingą dėmesį skiriant klausimui, kaip šias taisykles dar labiau supaprastinti.

²⁰ Komisijos komunikatas „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“, COM(2017) 673 *final*, 2017 11 14.

Sąžininga Europa

Turime toliau **įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį**, kurį 2017 m. lapkričio mėn. kartu paskelbė Parlamentas, Taryba ir Komisija. Reikia spręsti nelygybės ir socialines problemas visuose regionuose ir valstybėse narėse, taip pat įvairiose ekonomikos srityse. Dėl nelygybės dažnai atsiranda jausmas, kad trūksta galimybių. Turėtume siekti ne vien sukurti daugiau darbo vietų, bet užtikrinti daugiau kokybiškų darbo vietų, galimybę naudotis socialine apsauga ir vienodą prieigą prie kokybiškų švietimo, mokymo ir mokymosi visą gyvenimą paslaugų. Reikėtų svarstyti ir kitas idėjas, tokias kaip palaipsnis bendros nedarbo perdraudimo sistemos sukūrimas.

Taip pat turime dirbti su valstybėmis narėmis, kad pasiektume **socialinę sanglaudą ir lygybę**, be kita ko, šalindami regionų nelygybę, atsiliepdami į mažumų poreikius, spręsdami lyčių klausimus ir senėjančios visuomenės problemas. Nustatyta, kad nelygybė, tiek socialinė, tiek teritorinė, dažnai tampa augančio neteisybės jausmo priežastimi. Europos institucijos turėtų rodyti pavyzdį, visų pirma lyčių srityje, ir visiems sudaryti vienodas galimybes.

Turime išsaugoti ir propaguoti bendras vertybes ir abipusį pasitikėjimą, kuriais grindžiama Europos Sąjunga. Tai duoda kryptį mūsų politikai ir stiprina bendrumo jausmą, nes išauga iš mūsų bendros kultūros. Ypač svarbi **teisinė valstybė**, kuri yra demokratijos ir pagrindinių teisių prielaida, taip pat sklandus mūsų vidaus rinko veikimas ir bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityse. Turime toliau stiprinti mūsų bendrą pajėgumą išsaugoti ir stiprinti teisinę valstybę. Tai turi būti daroma puoselėjant teisinės valstybės kultūrą visoje ES, įsipareigojant veiksmingai spręsti problemas ir tobulinant tam turimas priemones.

Turime ginti mūsų **pagrindines teises** skaitmeniniame pasaulyje. Naujos technologijos nereikia ir neturi reikšti naujų vertybių. ES turėtų rodyti iniciatyvą duomenų apsaugos ir privatumo srityje ir tapti patraukliu ir pavyzdiniu vertybėmis grindžiamos duomenų ekonomikos modeliu. Tvirta reguliavimo sistema turėtų sudaryti sąlygas iniciatyviai spręsti etinius ir teisinius klausimus, susijusius su dirbtiniu intelektu. Skaitmeninei transformacijai taip pat reikia aukštų kibernetinio saugumo ir vartotojų apsaugos standartų.

Mums reikalinga teisinga ir šiuolaikiška **mokesčių politika**, pritaikyta prie skaitmeninės ekonomikos iššūkių ir užtikrinanti vienodas sąlygas interneto milžinėms, prekybos prekėmis platformoms ir vietos įmonėms. Siekiant kovoti su mokesčių slėpimu, mokestiniu sukčiavimu ir mokesčių vengimu, reikės glaudžiau bendradarbiauti tarptautiniu lygmeniu ir turės glaudžiau bendradarbiauti nacionaliniai mokesčių administratoriai.

Turime vykdyti skaitmeninę sveikatos priežiūros sistemų pertvarką, kad remtume **kokybišką, įperkamą ir prieinamą sveikatos priežiūrą**. Vaistams taikomos ES taisyklės turėtų, neatsilikdamos nuo mokslo raidos, padėti kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms, spręsti vaistų trūkumo problemą, didinti gydymo būdų pasiūlą bei įperkamumą ir gerinti prieigą prie jų. ES turėtų remti valstybių narių pastangas užtikrinti savo sveikatos priežiūros sistemų veiksmingumą, prieinamumą ir lankstumą, be kita ko, vykdant skaitmeninę sveikatos sistemų transformaciją. Taip pat reikia spręsti vadinamųjų medicininių dykumų problemą, kai keliuose ES regionuose mažėja praktikuojančių aukštos kvalifikacijos medikų skaičius. Šiuose regionuose kyla pavojus, kad nebeliks galimybių gauti pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų.

Turime remti galimybes visiems apsirūpinti **kokybišku, energiją efektyviai naudojančiu ir įperkamu būstu** Europoje, padėdami valstybėms narėms užtikrinti būsto rinkų veikimą ir tinkamą socialinio būsto pasiūlą.

Darni Europa

Ypatingą dėmesį turime skirti mūsų tvarumo tikslų įgyvendinimui ES viduje ir pasaulyje laikantis Jungtinių Tautų patvirtintos **Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m.** Kad pasiektume šiuos tikslus, turime modernizuoti savo ekonomiką įdiegdami tvarius vartojimo ir gamybos modelius, ištaisyti mūsų maisto sistemos disbalansą ir pasiekti, kad mūsų susisiekimo, energijos gamybos bei vartojimo ir pastatų projektavimo būdai būtų tvarūs. Turime tai daryti socialiai sąžiningu būdu ir nė vieno nepalikti nuošalyje. Be to, visas savo švietimo, mokslo, finansavimo, apmokestinimo, prekybos ir valdymo priemones turime nukreipti į darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą.

Turime aktyviau kovoti su **klimato kaite ir apsukti aplinkos būklės blogėjimo tendenciją**, kuri kelia pavojų biologinei įvairovei tiek sausumoje, tiek vandenynuose. Turime pasiekti savuosius 2030 m. klimato ir energetikos tikslus ir įgyvendinti didelio užmojo strategiją dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo. Todėl Komisija suplanavo, kad 25 proc. būsimos daugiametės finansinės programos bus skirta investicijoms į klimato politiką. Mums reikia stabdyti biologinės įvairovės nykimą ir pasukti šį procesą priešinga linkme, geriau pasirengti su klimatu susijusių nelaimių ir ligų rizikai ir ją švelninti, be kita ko, naudojantis naujai sukurta civilinės saugos programa „rescEU“. Modernizuota bendra žemės ūkio politika turėtų palaikyti šį integruotą požiūrį į tvarumo užtikrinimą.

Turime pereiti prie efektyviau išteklius naudojančios **žiedinės ekonomikos** skatindami ekologiškai tvarų augimą, bioekonomiką ir tvarias inovacijas. Turėtume veikti aktyviau, kad verslininkai būtų skatinami elgtis atsakingiau, o vartotojai – rinktis tvariai ir kad būtų pritrauktas privatusis finansavimas iš įvairių šaltinių. Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas galėtų būti skirtas pastangoms tausiai naudoti išteklius, ypač ištekliams imliuose ir didelio poveikio sektoriuose, kad Europa žengtų tvariu keliu. Tai atitiktų piliečių lūkesčius valgyti saugų, sveiką ir įperkamą maistą²¹. Plataus užmojo nulinės taršos strategija paskatintų inovacijas švaresnių alternatyvų ir pakaitalų srityje, kad dabartinė ir būsimos kartos galėtų džiaugtis švarių oru, dirvožemiu ir vandenynais.

Mums reikia spręsti svarbiausias likusias problemas, įskaitant energetinį saugumą, namų ūkių ir verslo išlaidas energijai ir poveikį klimato kaitai, ir taip didinti **energetikos sąjungos** potencialą. ES jau sukūrė pažangiausią švarios energetikos teisinę sistemą ir dabar turėtų sutelkti jėgas jai įgyvendinti. Turėtume toliau stengtis įvairinti energijos tiekimą, jungti nacionalinius energetikos tinklus ir skatinti perėjimą prie atsinaujinančiųjų energijos šaltinių ir efektyvaus energijos vartojimo. Energijos mokesčiai gali paskatinti perėjimą prie švarios energijos ir prisidėti prie darnaus ir socialiai teisingo ekonomikos augimo.

Įtakinga Europa

Vis labiau susiskaidžiusiame ir vis stipriau priešingų polių veikiamame pasaulyje ES turės stiprinti savo poziciją, kad užtikrintų savo klestėjimą, saugumą ir vertybes. Tam reikės bendrų pastangų: jokia valstybė narė viena to padaryti negali. Tik visa Europa gali keisti pasaulio įvykių raidą ir užtikrinti, kad mes, europiečiai, ne perimtumė, o nustatytume

²¹ Neseniai priimta direktyva dėl nesąžiningos prekybos praktikos maisto grandinėje (2019 m. balandžio 17 d. Direktyva (ES) 2019/633) – konkretus ES veiksmas siekiant remti ES ūkininkų pajamas, taigi ir tvarumą.

standartus. Tik veikdami kartu išsaugosime europietišką gyvenimo būdą aršios pasaulinės konkurencijos sąlygomis ir apginsime savo vertybes visame pasaulyje.

Kaip pabrėžta 2016 m. birželio mėn. Visuotinėje strategijoje, Europa turi pirmauti pasaulyje nuosekliai ir tvirtai remdama **daugiašalę taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, kurios pagrindas – Jungtinės Tautos**. ES turėtų skatinti pasaulinį valdymą, grindžiamą pagrindinėmis vertybėmis: žmogaus teisėmis, teisinės valstybės principu, darniu vystymusi, daugiašališkumu ir pagarba tarptautinei humanitarinei teisei.

Turėtume geriau pasinaudoti didžiule ES ekonomine galia kaip svertu, padedančiu ginti mūsų interesus pasauliniu mastu. Atvira ir teisinga prekybos darbotvarkė teikia naujų galimybių Europos piliečiams ir įmonėms ir kartu užtikrina vienodas sąlygas savoje šalyje ir užsienyje. Turėtume teikti pirmenybę prie naujų pasaulio prekybos realijų pritaikytos **daugiašalės prekybos sistemos, kurios pagrindas – Pasaulio prekybos organizacija (PPO)**, išsaugojimui ir stiprinti bendradarbiavimą su pagrindiniais tarptautiniais prekybos partneriais.

ES turėtų pasinaudoti savo ekonomine galia, kad taptų pajėgesnė sankcijų srityje: didinti savo priemonių veiksmingumą ir geriau pasirengti apsisaugoti nuo ekstrateritorinį poveikį turinčių vienašalių trečiųjų valstybių sankcijų. **Svaresnis tarptautinis euro vaidmuo** padidintų Europos ekonominę ir monetarinę suverenitetą, sumažintų su tarptautine prekyba susijusias išlaidas ir riziką ir padėtų didinti finansinį stabilumą.

Be to, ES turėtų teikti prioritetą tvirtiems santykiams su artimais kaimynais, grindžiamiems aiškia teisių ir pareigų pusiausvyra. Tam reikia, be kita ko, **remti Vakarų Balkanų regiono pertvarką, pasitelkus patikimą plėtros politiką**, kurią įgyvendindama ES turi laikytis įsipareigojimų. Taip pat turėtume padėti stabilizuoti padėtį **rytų ir pietų kaimyninėse šalyse**, kartu sprendami bendrus uždavinius. ES turėtų stiprinti ryšius ir bendradarbiavimą su Afrika, siekdama ekonomiškai ir politiškai labiau suartinti abu žemynus, siekti bendrų interesų ir spręsti bendrus uždavinius. 2018 m. rugsėjo mėn. **Afrikos ir Europos tvarių investicijų ir darbo vietų kūrimo aljansas** turėtų būti visiškai įgyvendintas: tai suteiks naujų galimybių dėl padidėjusios prekybos apimtys ir kryptingų investicijų, be kita ko, į švietimą ir reikiamus įgūdžius, ir sudarys sąlygas tvirtai partnerystei siekiant užtikrinti taisyklėmis ir vertybėmis pagrįstą tarptautinę tvarką.

II dalis. Unikalus Europos komunikacijos uždavinys: kaip veiksmingai bendrauti visame žemyne didėjančio susiskaidymo ir dezinformacijos sąlygomis

Vis labiau poliarizuotame ir kintančiame pasaulyje mūsų vienybė ir bendros vertybės suteiks Europai stiprybės įveikti kylančias problemas. Tik visi kartu galime veiksmingai pateisinti piliečių lūkesčius dėl Sąjungos, kuri juos apsaugo ir suteikia galių. Tačiau vien to nepakanka. Kad Europa klestėtų, ją kuriant turi nuolat aktyviai dalyvauti tie, kuriems ji kuriama. Tam reikia užtikrinti nuolatinę, sąžiningą ir skaidrią komunikaciją apie tai, kas yra ES, ką ji daro, kokias vertybes gina ir kaip priima sprendimus.

Skleisti informaciją apie ES yra bendra Europos institucijų ir valstybių narių pareiga visais lygmenimis: nacionaliniu, regioniniu ir vietos. Jos negalima vertinti aplaidžiai ar atidėti vėlesniam laikui. Iš esmės kalbame apie galimybę piliečiams priimti informuotus sprendimus ir visapusiškai dalyvauti Europos demokratiname gyvenime. Todėl informacija apie Europą turi būti teikiama tomis kalbomis, kurias supranta jos piliečiai. Daugiakalbė komunikacija yra ES ir jos kultūrinės įvairovės skiriamasis požymis.

Atėję balsuoti 2019 m. gegužės 23–26 d. vyksiančiuose rinkimuose europiečiai turėtų galėti remtis ne tik politiniais manifestais, bet ir įrodymais bei faktais. Tačiau kuo toliau tuo labiau susiskaidžiusioje ir poliarizuotoje žiniasklaidoje ir informacinėje aplinkoje, kurioje vis svarbesnis socialinių tinklų vaidmuo, tai ne visuomet taip paprasta. Skaitmeniniame amžiuje rasti ir kurti informaciją lengviau nei kada nors anksčiau. Tai atveria daug galimybių plačiau ir išsamiau diskutuoti visoje Sąjungoje. Tačiau kartu atsiranda rizika ir didėja poreikis užtikrinti, kad diskusijos būtų grindžiamos patikima ir tikslia informacija. ES institucijos ir valstybės narės bendromis jėgomis turi užtikrinti, kad taip ir būtų.

Per savo kadenciją ES institucijos, visų pirma J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija, siekė, kad jų komunikacija būtų labiau politinio ir strateginio pobūdžio. Šiame skirsnyje sugrupavome tam tikras su šia patirtimi susijusias pamokas.

II.1 Komunikacija apie ES yra bendra pareiga

Europos Sąjunga visų pirma yra žmonių ir vertybių sąjunga, turinti unikalią demokratinę sistemą, kuri papildo visų valstybių narių nacionalines, regionines ir vietos demokratines sistemas ir su jomis sąveikauja; taip pat tiesiogiai dirbama su piliečiais ir pilietine visuomene. Visi, kuriems rūpi Europos ateitis, turi atlikti tam tikrą vaidmenį aiškinant, ką reiškia priklausyti šiai Sąjungai, ir nurodant jos politikos ir pasirinktų sprendimų naudą ar pasekmes.

Taip pat reikia atviriau pripažinti **bendrą visų politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procese dalyvaujančių subjektų atsakomybę** už ES komunikaciją su piliečiais. Atėjo metas atsikratyti įpročio laimėjimus priskirti sau, o nesėkmes – Europos Sąjungai: verčiau geriau paaiškinti bendrus sprendimus ir politiką. Jokia sistema neatlaikys, jeigu didžiausiais kritikais tampa už jos kūrimą bendrai atsakingi asmenys. Nacionalistinis ir populistinis naratyvas grindžiamas klaidinančia nacionalinių ir Europos interesų dichotomija. ES institucijos ir valstybės narės turi reaguoti visos kaip viena ir, pateikdamos atsveriamąjį naratyvą, paaiškinti pagrindinį ES vaidmenį ir naudą.

Kad piliečiai pasitikėtų Europa, būtina atsižvelgti į jų teisėtus interesus ir lūkesčius. Europiečiams dažnai atrodo, kad jie nėra pakankamai informuojami apie ES darbą²². Kad tai pasikeistų, turime paaiškinti, kaip ES veikia žmonių gyvenimą, ir ugdyti bei puoselėti geresnį supratimą apie tai, kaip ES veikia ir kurie klausimai priklauso jos kompetencijai.

- ✓ Komunikacija nuo pat pradžių turi būti **neatsiejama** politikos formavimo proceso **dalis**, o ne priedas ar būdas „pagražinti“ politiką.
- ✓ Komunikacija turi būti **dvipusis pokalbis**, kai pirma **išklausoma**, o vėliau **atsakoma**.
- ✓ Teikiama informacija turi būti pagrįsta **faktais** bei duomenimis **ir kartu apeliuoti į emocijas**, taip pat **pritaikyta tikslinei auditorijai** ir išreikšta **aiškia kalba**.
- ✓ Komunikacija turėtų prasidėti nuo bendrų vertybių, o tuomet reikėtų sutelkti dėmesį į tai, kokią **konkretų poveikį ES politika turi žmonėms ten, kur jie gyvena**, ir prisidėti prie **bendruomenės kūrimo**²³.
- ✓ Siekiant gerai formuoti politiką reikia suprasti gerą daugiakalbę komunikaciją ir už ją priimti atsakomybę.

Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas yra ir toliau turi būti kertiniai Sąjungos akmenys, kaip nustatyta Pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje. Teikiant informaciją apie tai, ką veikia Sąjunga, itin svarbūs partneriai yra tradicinė žiniasklaida, visų pirma Briuselyje dirbantys žurnalistai, bet taip pat regioninė ir vietos žiniasklaida. Komisijos kasdienis vidurdienio informacinis susirinkimas suteikia galimybę daugiau nei 1 000 akredituotų žurnalistų ir žiniasklaidos atstovų iš beveik 60 viso pasaulio šalių užduoti klausimus apie ES politiką ir sprendimų priėmimą. Kartu su kitais informaciniais susirinkimais jie skirti padėti žurnalistams įtraukti ES klausimus į nacionalines diskusijas kiekvienoje valstybėje narėje. Tradicine spauda, kaip nepriklausomu ES naujienų ir analizės šaltiniu, visuomenė pasitiki labiau nei socialiniais tinklais²⁴. Vis dėlto, unikali požiūris, kurį siūlo Briuselyje dirbantys žurnalistai, dažnai užgožia ar nustumia į šalį istorijos, į kurias žvelgiama daugiausiai per nacionalinę prizmę. Nuolatinė parama specializuotiems žurnalistams ir žiniasklaidai, daugiausiai dėmesio skiriantiems europiniams klausimams, taip pat Europos perspektyvą labiau apimantis nacionalinių vadovų politinis diskursas ir toliau bus labai svarbūs siekiant sukurti tikrą konstruktyvių diskusijų ir debatų Europos viešąją erdvę.

Tačiau Europos komunikacija nėra vienos institucijos ar asmens užduotis. ES institucijos informaciją apie ES turi skleisti gerai suprasdamos savo pareigą visiškai skaidriai paaiškinti ir pagrįsti savo darbą. Tačiau jos vienos negali ir neturėtų būti atsakingos už Sąjungos gynimą.

²² Standartinė „Eurobarometro“ apklausa Nr. 88, 2017 m. lapkričio mėn.

²³ Kaip rekomenduojama 2017 m. Pirmininko J.-C. Junckerio specialiojo patarėjo ryšių su piliečiais klausimais Luco Van den Brandės ataskaitoje „Reaching out to EU citizens: A new opportunity“.

²⁴ 2017 m. visuomenės pasitikėjimas tradicine žiniasklaida (transliuojamąja žiniasklaida ir spauda) augo, o interneto ir socialiniais tinklais mažėjo. Tradicinė žiniasklaida yra patikimiausias naujienų šaltinis: radiju pasitiki 70 proc., televizija – 66 proc., spausdintais laikraščiais ir naujienų žurnalais – 63 proc. apklaustųjų. Tačiau mažiau nei pusė (47 proc.) pasitiki internetiniais laikraščiais ir žurnalais, dar mažesnė dalis pasitiki vaizdo prieglobos svetainėmis bei tinklalaidėmis (27 proc.) ir socialiniais tinklais bei pranešimų programėlėmis (26 proc.) (Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 464, 2018 m. vasario mėn.).

Nors Komisija atlieka konkretų Sutarčių sergėtojos ir ES teisės aktų iniciatorės vaidmenį, tačiau ji neturi tokios pat galimybės užmegzti ryšius su piliečiais kaip nacionalinės ar regioninės valdžios institucijos. Ji taip pat negali užpildyti informacijos spragų. Todėl būtina, kad skleidžiant informaciją apie ES politiką visais lygmenimis aktyviai dalyvautų kitos ES institucijos ir valstybės narės.

Kaip nustatyta Sutartyse, ES sprendimai turėtų būti priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečių²⁵. Nors padaryta didelė pažanga, priimant sprendimus reikia daugiau atskaitomybės ir aiškumo, kad būtų užtikrinta didesnė bendra atsakomybė už politinių procesų rezultatus. Tai taip pat padėtų išvengti nuolat sklandančio mito apie krizę ir polinkio teikiant informaciją pirmiausia sutelkti dėmesį į dalykus, dėl kurių nesutariama. Vadovų, vyriausybių, institucijų ir žmonių ginčai ir diskusijos dėl ES politikos yra ne konflikto, o sveiko ir aktyvaus dalyvavimo demokratiname procese požymis. **Nuolatinis poreikis pasiekti subalansuotą ir tvarų kompromisą yra neatsiejama europiečių pasirinktos valdymo formos dalis.** Svarbu, kad tai pabrėžtų visi sprendimų priėmimo proceso dalyviai.

Sėkmingo ES institucijų ir valstybių narių bendro darbo pasaulyje kuriant Europos vienybės įvairių pavyzdžių yra daug. Pavyzdžiui, 2015 m. teikiant informaciją apie Europos vystomojo bendradarbiavimo metus pabrėžtas Sąjungos įsipareigojimas siekti JT darnaus vystymosi tikslų, kuriam pritarė visos ES institucijos ir nevyriausybinių vystymosi organizacijų bendruomenė. Siekiant įtvirtinti ES strateginius interesus, būtina toliau gerinti komunikaciją su trečiųjų valstybių auditorijomis ir jų informavimą.

Kitas vieningo veikimo pavyzdys – ES laisvosios prekybos susitarimas su Japonija: Komisija, Taryba ir nacionalinės vyriausybės visos tvirtai pabrėžė susitarimo teikiamą naudą. Remdamasi patirtimi, įgyta ankstesnėse derybose, kurios dažnai aršiai kritikuotos dėl skaidrumo stokos, ši Komisija sąmoningai pasirinko skelbti ir skaidriai pateikti visus derybų įgaliojimus ir dokumentus.

Panašiai, Komisijai teikiant informaciją apie Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos, 27 valstybės narės kartojo aiškią ir paprastą žinią, kad yra vieningos, o derybose dėl išstojimo užtikrintas beprecedenčio lygio atvirumas ir skaidrumas. Komunikaciją apie „Brexit’ą“ iš esmės valdant per specialią Komisijos darbo grupę taip pat užtikrinta, kad „Brexit’as“ neužgožtų Europos Sąjungos konstruktyvios darbotvarkės ar jai nepakenktų.

²⁵ Europos Sąjungos sutarties 1 straipsnis.

Derybų dėl „Brexit’o“ skaidrumas

Aukščiausiojo ir aukšto lygio susitikimai su trečiosiomis valstybėmis suteikia puikią progą ES institucijoms ir valstybėms narėms atkreipti dėmesį į svarbų Sąjungos, kaip teigiamų pokyčių viduje ir užsienyje skatintojos, vaidmenį. Šio požiūrio pagrindas – skaidrumas, užtikrinamas skelbiant kitų politikos sričių derybų dokumentus. Tai įrodė lemiamas ES vaidmuo sudarant klimato kaitos susitarimą Paryžiuje 2015 m. gruodžio mėn. Skaidrumas per visas derybas padėjo užtikrinti valstybių narių vienybę ir informuoti bei įtraukti piliečius.

Bendros, koordinuotos komunikacijos vertę iliustruoja daug tokio pobūdžio pavyzdžių. Tačiau dar daug galima pasimokyti iš tų laikų, kai mūsų komunikacija nebuvo tokia gera. ES komunikacijos pastangas dažnai menkina perdėtas gyrimasis ir nepakankami rezultatai. Tai ypač matyti menant, kiek kartų ES vadovai Europos Vadovų Tarybos išvadose žadėjo baigti kurti bendrąją skaitmeninę rinką ar bankų sąjungą. Ir atvirkščiai: ES dažnai pasiekia geresnių rezultatų ir per kukliai įvertina savo nuopelnus. Iškalbingas pavyzdys – komunikacija migracijos srityje. Nepaisant to, kad sąvoka „migracijos krizė Europoje“ vis dar dažnai sutinkama viešajame ir politiniame diskurse, iš tikrųjų atvykstančiųjų į ES skaičius nebeviršija prieš krizę buvusio lygio.

ES institucijų komunikaciją taip pat dažnai menkina jų negebėjimas konkuruoti su įtikinamais nacionaliniais balsais ar interneto platformomis. Kai buvo įgyvendinama ES autorių teisių teisės aktų reforma, ES institucijos susidūrė su galingomis lobistinėmis ir komunikacijos kampanijomis, surengtomis prieštaraujant siūlomai reformai paskutinėmis savaitėmis prieš lemiamą balsavimą Europos Parlamente. Kadangi tokio pat tvirto atsako iš ES nebuvo, visuomenė nebuvo pakankamai gerai supažindinta su reformos tikslais ir priežastimis, net jei Europos Parlamentas galiausiai aiškia balsų dauguma reformą patvirtino.

Siekiant kovoti su tokiomis tendencijomis ir šalinti šiuos trūkumus, reikia daugiau bendros nacionalinio lygmens komunikacijos. Visų pirma, palaikydami ryšius su nacionaline auditorija, ES vadovai turėtų geriau tarpusavyje suderinti savo komunikaciją apie derybų ir aukščiausiojo lygio susitikimų rezultatus.

Yra dar daug kitų bendros komunikacijos galimybių, ir ES institucijos bei valstybės narės turėtų jomis pasinaudoti per visą sprendimų priėmimo ciklą.

Visi šie pavyzdžiai rodo poreikį geriau koordinuoti komunikacijos apie ES pastangas Europos, nacionaliniu, vietos ir regioniniu lygmenimis. ES institucijų, ypač Komisijos ir Europos Parlamento, bendradarbiavimas komunikacijos srityje gerai išvystytas. 2017 m. gruodžio mėn. pasirašę bendrą pareiškimą, abiejų institucijų komunikacijos departamentai susitarė rengiantis Europos Parlamento rinkimams (vykdant [kampaniją www.thisstimeinvoting.eu](http://www.thisstimeinvoting.eu)) dirbti kartu ir dalytis ištekliais. Taip jie pripažino bendrą atsakomybę už tai, kad **piliečiai būtų pakviesti ir įgytų galimybes priimti informuotus sprendimus dėl Europos ateities.**

Šis pragmatiškas požiūris suformavo naują bendro darbo kultūrą, kai atsisakoma institucijų konkurencijos ir prisistatant ES vardu garsiai skelbiama ES nauda piliečiams. Analogiškai, visoje ES institucijų vaizdinėje komunikacijoje 60-ųjų Romos sutarties metinių proga buvo naudojamas ES, o ne institucijų, ženklas.

Po būsimų rinkimų Parlamentas ir Komisija turėtų stiprinti Europos Parlamento ryšių biurų ir Komisijos atstovybių bendradarbiavimą valstybėse narėse. Jie turi toliau stiprinti sinergiją komunikacijos srityje ir derinti informavimo veiklą. Taip pat reikėtų įtraukti nevyriausybinės organizacijas, socialinius partnerius, „Europe Direct“ kontaktinius centrus ir kitus tinklus bei akademinę bendruomenę. Komisijos atstovybės ir Parlamento ryšių biurai, besinaudojantys bendromis erdvėmis **Europos namuose** visoje Sąjungoje, užtikrina daug aktyvesnį ES ir ES ženklo atstovavimą, o keliose valstybėse narėse jau veikia „**Europa Experience**“ centrai. Pavyzdžiui, neseniai Helsinkyje duris atvėrusį „Europa Experience“ jau aplankė daugiau nei 70 000 žmonių.

„Europe Direct“ kontaktinis centras

Europos bendras telefono numeris piliečių klausimams apie ES. Kontaktinis centras atsako į telefono skambučius ir (arba) el. laiškus bet kuria iš 24 oficialių ES kalbų. „Europe Direct“ kontaktinių centrų statistika:

- ✓ **109 000** klausimų 2018 m.
- ✓ **27 000** klausimų 2019 m. sausio–kovo mėn.
- ✓ **85 %** patenkintų klientų

Nemokamas tel. numeris iš ES: +800 6 7 8 9 10 11.
Internete: https://europa.eu/european-union/contact_lt

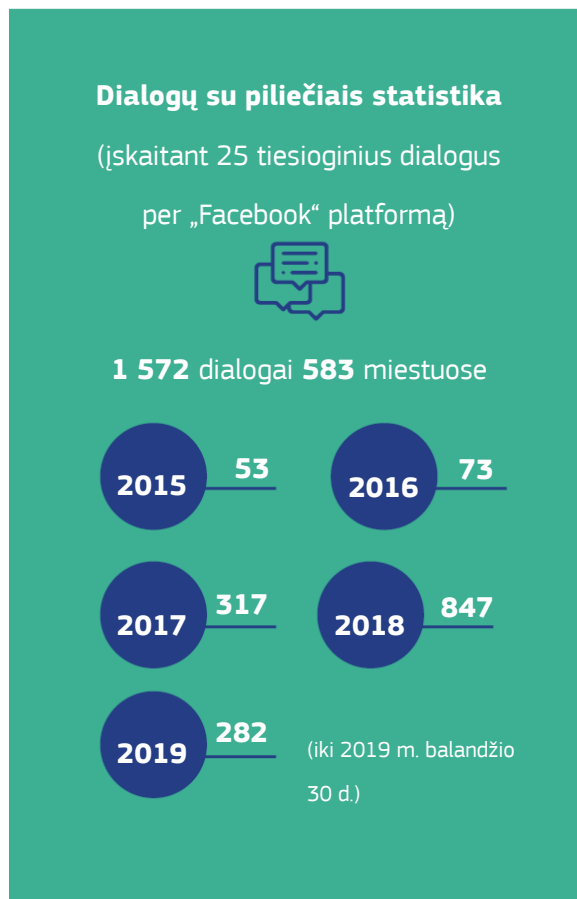
„Europe Direct“ tinklą sudaro maždaug

- ✓ **440** „Europe Direct“ informacijos centrų visose valstybėse narėse ir
- ✓ **330** Europos dokumentacijos centrų

Tinklas gana vienodai apima miestus ir miestelius, kaimo vietas ir atokiausius regionus 28 valstybėse narėse.

II.2 Nuolatinis dialogas su piliečiais

Siekiant stiprinti Europos identitetą ir demokratiją ir užtikrinti didesnę atsakomybę už Europos projektą, būtina nuolat bendrauti su piliečiais. Komisijos nariai buvo aktyviai raginami dalyvauti diskusijose su piliečiais visoje Sąjungoje.

Piliečiai aktyviai dalyvaus tik jei dialogas bus dvikryptis. Šie dialogai – galimybė Komisijai pristatyti politinę darbotvarkę ir, dar svarbiau, įsiklausyti į piliečių idėjas ir lūkesčius. Pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad šie dialogai atitiktų nacionalines ir vietos aplinkybes, atlieka atstovybės – Komisijos „akys, ausys ir balsas“ vietos lygmeniu.

Šiam procesui naują postūmį suteikė 2017 m. kovo mėn. Europos Komisijos baltoji knyga dėl Europos ateities. Per pastaruosius penkerius metus šimtai tūkstančių žmonių dalyvavo maždaug 1 600 dialogų ir konsultacijų su piliečiais, kuriose visoje Europoje surengė arba padėjo rengti Komisija. Nuo 2015 m. sausio mėn. dialoguose ir konsultacijose su piliečiais dalyvavo šimtai Europos Parlamento, nacionalinių ir regioninių vyriausybių narių ir visi 28 Komisijos nariai. Be to, Regionų komitetas surengė diskusijas regionuose, įgyvendindamas iniciatyvą „Svarstymai apie Europą“, o Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas įtraukė pilietinę visuomenę į diskusijas apie Europos ateitį.

Akivaizdi Prancūzijos Prezidento E. Macrono parama šiai naujai bendravimo formai gerokai padidino jų matomumą.

2019 m. balandžio 30 d. paskelbtoje Komisijos dialogų ir konsultacijų su piliečiais ataskaitoje patvirtinama, kad, daugumos piliečių nuomone, Europos vaidmuo sprendžiant pasaulines problemas yra ypač svarbus, tačiau jie tikisi, kad ji taps veiksmingesnė ir skaidresnė²⁶.

²⁶ Europos Komisija, „Dialogai ir konsultacijos su piliečiais. Pagrindinės išvados“, 2019 4 30, https://ec.europa.eu/commission/progress-reports-citizens-dialogues-and-consultations_en).

Pagrindiniai jų lūkesčiai dėl ES yra tokie:

- **Sauganti Europa.** Piliečiai tikisi, kad ES įsiklausys į jiems rūpimus klausimus ir imsis priemonių saugai, sveikatai ir saugumui užtikrinti. Jie tikisi socialinių teisių užtikrinimo ir apsaugos nuo nusikaltimų.
- **Migracijos problemos sprendimas.** Piliečiai tikisi, kad Europos migracijos politika neleis žūti žmonėms, tačiau kartu sustabdys neteisėtos migracijos srautus.
- **Dinamiška ekonomika.** Piliečiai tikisi veiksmų, kurie ateityje padėtų išvengti ekonomikos krizių. Jie tikisi, kad ES užtikrins klestėjimą, technologijų sektoriaus augimą ir reguliavimą, kad būtų galima konkuruoti pasaulyje. Jie norėtų, kad Sąjunga teiktų pirmenybę moksliniams tyrimams, inovacijoms ir investicijoms, daugiausiai dėmesio skirdama žiedinei ir skaitmeninei ekonomikai.
- **Aplinkos apsauga ir kova su klimato kaita.** Piliečiai tikisi, kad ES imsis vadovaujamo vaidmens pasaulyje kovojant su klimato kaita ir saugant aplinką.
- **Vertybių** – įskaitant demokratiją, skaidrumą ir teisinės valstybės principą – **Europa.** Piliečiai tikisi daugiau informacijos apie ES sprendimų priėmimą ir daugiau būdų daryti įtaką. Jie tikisi, kad ES puoselės savo vertybes, įskaitant pagrindinius savo principus: lyčių lygybės ir nediskriminavimo.
- **Galimybės jaunimui.** Piliečiai tikisi, kad Europa spręs jaunimo nedarbo problemą bei investuos į švietimą ir taip atvers geresnio gyvenimo galimybių jaunimui.
- **Stipresnė Europa pasaulyje.** Piliečiai tikisi, kad Europa bus stipri ir besivadovaujanti vertybėmis veikėja pasaulio arenoje.

Dalyvaudama dialoguose, konsultacijose ir debatuose Komisija atsižvelgė į piliečių lūkesčius ir ėmėsi veiksmų. Pavyzdžiui, 2017 m. lapkričio mėn. ES institucijos, atsiliepdamos į daugelį prašymų kurti socialiai atsakingesnę Europą, paskelbė apie **Europos socialinių teisių ramstį**. Reaguojant į visuotinę paramą perėjimui prie labiau žiedinės ekonomikos, 2018 m. sausio mėn. priimta **pirmoji Europos lygmens strategija dėl plastikų**.

ES taip pat siekė pabrėžti apčiuopiamą ES politikos poveikį. Tuo tikslu 2016 m. spalio 6 d. Bulgarijos pasienio punkte atidaryta **Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra** – tai aiški žinia regiono žmonėms, kurių gyvenimą pasaulinės migracijos problemos paveikė labiausiai. Tačiau dar daug reikia nuveikti, kad piliečiai prisiimtų didesnę bendrą atsakomybę už Europos projektą. Todėl, kai bus išrinktas naujas Europos Parlamentas ir darbą pradės kitos kadencijos Komisija, dialogus ir konsultacijas su piliečiais būtina tęsti.

Neseniai ES vadovai žengė kelis svarbius žingsnius šia kryptimi. 2018 m. gruodžio mėn. dialogai ir konsultacijos su piliečiais pirmą kartą palankiai įvertinti Europos Vadovų Tarybos išvadose. ES vadovai mano, kad „tai suteikė beprecedentę galimybę bendrauti su Europos piliečiais ir galėtų būti įkvepianti idėja rengti tolesnes konsultacijas ir dialogus“²⁷. Be to,

²⁷ 2018 m. gruodžio 13–14 d. Europos Vadovų Tarybos išvados, 15 punktas.

išvados bendravimas su piliečiais tiesiogiai susietas su būsima strategine Europos Sąjungos darbotvarka, kuri bus rengiama Sibiu vykšančiame neoficialiame ES 27 vadovų susitikime.

Apie šių dialogų ir konsultacijų rezultatus būtina atvirai kalbėti ir į juos atsižvelgti politikos formavimo procese. Tai reiškia, kad turi būti skelbiami pagrindiniai kiekvieno dialogo rezultatai, reguliariai nustatomos ir analizuojamos tendencijos ir užtikrinama, kad į visa tai būtų atsižvelgta formuojant politiką.

„Europa“ interneto svetainė
Pirma pasaulyje visuomenės /
valdžios interneto svetainių
kategorijoje

Antra pagal lankomumą iš
3 700 000 registruotų domeno .eu
svetainių

2018 m. ją daugiau nei **300 mln.**
kartų aplankė daugiau nei **200 mln.**
individualių lankytojų

24 oficialiosiomis ES **kalbomis**
<https://europa.eu/>

Norint kasdien bendrauti su piliečiais, ne mažiau svarbu išnaudoti didžiulį internetinės komunikacijos potencialą. Tam reikėtų pasinaudoti socialiniais tinklais ir kitais internetiniais kanalais, taip pat Sąjungos interneto svetaine „Europa“, kurią 2018 m. aplankė daugiau nei 200 mln. individualių lankytojų.

Nepaisant pastaraisiais metais padarytos pažangos, pavyzdžiui, svetainėje „Europa“ kuriant portalą „Išsakykite savo nuomonę“ (jame piliečiai ir suinteresuotosios šalys rūpimus klausimus ir interesus gali išsakyti tiesiogiai politikos formuotojams ir sprendimus priimančioms asmenims), galima padaryti daugiau. Šiuos mechanizmus taip pat reikėtų plačiau reklamuoti.

Remiant šias pastangas, labai svarbu skatinti ir remti didesnę bendrą informuotumą apie ES istoriją, veikimą ir kompetencijas, be kita ko,

pasinaudojant švietimo programomis. Švietimas ir mokymas atlieka esminį vaidmenį aiškinant ir skatinant geresnį supratimą apie atitinkamus Sąjungos ir valstybių narių vaidmenis ir kompetencijas. Paisydamą valstybių narių kompetencijos, ES turėtų siekti kurti partnerystes su švietimo įstaigomis nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, kad **Europos pilietinis ugdymas taptų formaliojo mokymosi dalimi**. Žinios apie Europą ir mūsų bendrą istoriją taip pat leistų geriau suprasti ES vertybes ir pagrindines teises.

II.3 Nuosekli institucinė komunikacija

Per pastaruosius penkerius metus ES institucijos, visų pirma Komisija, labai stengėsi išspręsti savo komunikacijos problemas. Kad piliečiai pajustų teigiamą ES poveikį savo gyvenimui, jie turi būti aiškiai ir nuosekliai informuojami apie tai, kokios yra jos vertybės ir kuo jiems naudinga ES politika bei priemonės. Viena komunikacija, o ne vienas nuo kito atsieti pranešimai apie atskiras politikos sritis ir programas, suteikia galimybę žmonėms aiškiau suprasti politikos priemonių aktualumą. Komisijos institucinės komunikacijos strategijos tikslas – informuoti piliečius apie ES vertybes ir veiksmus, problemas ir galimybes ir tai, kaip jas įveikti ar kaip jomis pasinaudoti kartu.

Emocinga komunikacija socialiniuose tinkluose, naudojant paveikias vaizdines priemones

Šios kadencijos Komisija pirmiausia dėmesį skyrė toms strateginėms sritims, kuriose ES galėtų būti naudinga. 2014 m. liepos mėn. nustatant Pirmininko J.-C. Junckerio 10 politinių prioritetų buvo išipareigota aiškiai ir nuosekliai paaiškinti jų tikslus. Šios svarbiausios idėjos komunikuojamos per atitinkamas ES vertybes propaguojančias ir emociškai paveikias institucines kampanijas.

Šis požiūris grindžiamas bendru aiškiu ir nuosekliu naratyvu, kai nauda piliečiams parodoma pasakojant istorijas. Istorijos – veiksmingas būdas patraukti piliečius ir su jais bendrauti. Politika ar politikos prioritetai, kurie nėra tinkamai paaiškinti ir apipinti pavyzdžiais bei emocijomis, tikrai taip nesudomins piliečių, kuriems jie aktualūs ir daro poveikį. Patrauklesnis ir emocingesnis ES istorijos pasakojimas yra veiksmingesnis komunikacijos

būdas nei tas, kuriam naudojami vien faktai ir įrodymais pagrįsti argumentai. Tai taip pat atitinka ES – vertybių, o ne vien ekonominės sąjungos – pobūdį.

Vadovaujantis šiuo požiūriu, kiekvienai politikai ir toliau reikalinga konkrečiai pritaikyta komunikacija su suinteresuotosiomis šalimis, įtausta į platesnį pozityvų naratyvą. Kartu **institucinė komunikacija užtikrina, kad piliečiams ir suinteresuotosioms šalims būtų teikiama aiški ir tiksli informacija jų kalba**, pritaikyta jų amžiui, kultūrai ir išsilavinimui, naudojant daugiau infografikų, vaizdinio naratyvo ir istorijomis pagrįstų vaizdo įrašų. Racionalizuotas požiūris suteikė galimybę Komisijai prabilti Europos Sąjungos, kaip organizacijos, balsu.

Institucinė komunikacija, finansuojama vien esamomis lėšomis, padarė realų poveikį ir įrodė esanti ekonomiškai efektyvi. Sutelkusi išteklius Komisija galėjo geriau **bendrauti su piliečiais, gerinti ES vertybių, politikos prioritetų ir politikos sričių supratimą ir skatinti žmones aktyviai dalyvauti ES kūrimo procese**. Šio požiūrio veiksmingumą, efektyvumą,

aktualumą ir nuoseklumą patvirtina vertinimas ir grįžtamoji informacija. Neseniai įvertinus „InvestEU“ kampaniją, per kurią kalbėta apie investicijoms skatinti skirtą visų rūšių ES finansavimą, atskleista, kad vos per metus galima užmegzta 240 mln. kontaktų, o teigiamas ES finansavimo poveikio ES regionuose vertinimas padidėjo 4–5 procentiniais punktais²⁸.

Atsiliepdama į tai, kas piliečiams rūpi labiausiai, Komisija parengė naratyvą apie dešimt savo kadencijos politikos prioritetų. Ši informacija novatoriškai ir kūrybiškai pateikta trijose papildomose viešose institucinėse kampanijose, kuriomis siekta visoje Europoje inicijuoti diskusijas dėl ES poveikio kasdieniam piliečių gyvenimui.

Kampanijos temos atidžiai parinktos numatant daugiau naudotis socialiniais tinklais, audiovizualine komunikacija ir skaitmeninėmis priemonėmis:

„InvestEU“ – naudojama 100 tikrų istorijų, iliustruojančių, kaip ES investicijos visoje Europoje kuria darbo vietas, keičia gyvenimus ir atgaivina bendruomenes;

„EUandME“ – siekiama užmegzti pokalbį su Europos jaunuoliais apie ES vertybes ir laimėjimus rodant trumpus filmus ir pasakojant istorijas apie jaunus žmones, kurių gyvenimus paveikė ES; ir

„EUprotects“ – aiškinama, kaip kasdienybės herojai visoje Europoje savo bendru darbu sprendžia žmonių saugos ir saugumo problemas, parodant ES veiksmus įveikiant pasaulinius iššūkius, kurių nacionaliniu lygmeniu įveikti nepavyktų.

Komisija taip pat organizuoja **bandomąją institucinę kampaniją įvairiose kaimo vietovėse**, kuria siekiama paaiškinti ES bendradarbiavimo vertę sunkiau pasiekiamose bendruomenėse. Kampanija truks 18 mėnesių, jos pradžia – susitikimai su kaimo suinteresuotaisiais subjektais 2019 m. kovo mėn. ir tikslinėmis grupėmis gegužės mėn., kad prieš pradėdant įgyvendinti specialiai pritaikytus komunikacijos veiksmus būtų galima nustatyti kiekvienai valstybei svarbiausias temas ir pagrindines mintis. Lygiagrečiai dabartinėms komunikacijos pastangoms konkrečiuose projektuose ir programose, Komisija taip pat pradės **ES bendradarbiavimo su Afrika** kampaniją.

ES vardu vykdomos **institucinės kampanijos parengia dirvą ES komunikacijos specialistams visais lygmenimis dirbti kartu**. Komisijos politikos padaliniai teikia kampanijoms reikalingas specializuotas žinias ir informaciją; mokslinių tyrimų ir tikslinės grupės padeda užtikrinti, kad tinkamoms auditorijoms būtų siunčiama tinkama žinia, o Komisijos atstovybės pritaiko turinį prie vietos interesų ir ypatumų.

Šios kadencijos Komisijos patirtis rengiant institucines kampanijas parodė, kad emocijomis grindžiamos istorijos ir skirtingoms valstybėms narėms ir regionams specialiai pritaikyti pranešimai turi didelį poveikį bendraujant su piliečiais. Daugiametėje finansinėje programoje po 2020 m. Komisija pasiūlė toliau taikyti institucinės komunikacijos metodą ir nustatė kelerių metų pagrindines komunikacijos temas ir prioritetus. Šį modelį reikėtų toliau tobulinti, kad jis padėtų ateityje siekti Sąjungos strateginių tikslų.

²⁸ Galutinė tyrimo ataskaita „Monitoring the performance of EC communication activities for the Investment plan for Europe“, *Technopolis Group*, 2018 m. lapkričio mėn.

Kitos ES institucijos raginamos paremti ir naudoti šį institucinės komunikacijos metodą savo komunikacinėje veikloje – tai padėtų kurti bendrą, nuoseklų ir darnų naratyvą. Valstybės narės taip pat turėtų parengti papildomų institucinės komunikacijos priemonių, padėsiančių piliečiams geriau suprasti ryšį tarp ES politikos ir jos poveikio vietoje.

II.4 Bendri veiksmai kovojant su dezinformacija

Siekiant apsaugoti Europos demokratiją, labai svarbu kovoti su dezinformacija ir kartu ginti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą. Sparti skaitmeninių technologijų pažanga pakeitė ne tik tai, kaip piliečiai sužino naujienas, bet ir jų bendravimo būdus. **Interneto platformos susieja piliečius, suteikia jiems galimybę kurti turinį ir pašalina geografines bei socialines užtvaras.** Interneto platformos tapo veiksmingais informacijos portalais²⁹, kurių prieigos valdytojai finansiškai suinteresuoti teikti vartotojams pritaikytą informaciją.

Nors ši aplinka suteikia galimybę piliečiams lengviau bendrauti ir reikšti politines pažiūras (tai padeda sklandžiai veikti demokratinėms visuomenėms), ji taip pat sudaro sąlygas sparčiai skleisti žalingą dezinformaciją, kuria siekiama sutrikdyti demokratinį procesą. Esama įrodymų, kad užsienio valstybių subjektai vis dažniau taiko dezinformacijos strategijas, kad galėtų daryti įtaką visuomenės diskusijoms, kurstyti nesutarimus ir kištis į demokratinį sprendimų priėmimo procesą.

Komisija dezinformaciją apibrėžia kaip melagingą arba klaidinančią informaciją, kurią, pateikiamą ir skleidžiamą siekiant ekonominės naudos arba siekiant tyčia suklaidinti visuomenę, ir galinčią padaryti žalos visuomenei³⁰. Dezinformacijos tikslas yra atitraukti

dėmesį ir supriešinti, sėti abejones iškraipant ir klastojant faktus ir taip kelti sąmyšį bei susilpninti tikėjimą institucijomis ir nusistovėjusiais politiniais procesais.

Bendra mūsų pareiga – ginti pamatinę saviraiškos laisvės vertybę ir apsaugoti Europos piliečius nuo dezinformacijos. Tam reikia imtis trejų veiksmų: **veiksmingų politikos priemonių, kuriomis būtų reguliuojamas interneto turinys ir paslaugų teikėjai, novatoriškos komunikacijos, kuri stiprintų atsparumą dezinformacijai, ir nuolatinių pastangų ginti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą.**

Per pastaruosius penkerius metus ES sustiprino kovos su dezinformacija pastangas. Atsižvelgiant į 2015 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadą, Europos išorės veiksmų tarnyboje (EIVT) įsteigta Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė. Kartu su Komisija ir ES delegacijomis ES nepriklausančiose šalyse ši darbo grupė skleidžia informaciją apie Sąjungos politiką rytinėse kaimyninėse šalyse ir taip padeda gerinti žiniasklaidos aplinką ir remti žiniasklaidos laisvę bei pliuralizmą. Ji didina ES gebėjimą prognozuoti dezinformacijos veiklą, kovoti su ja ir didinti informuotumą apie ją.

²⁹ 62 proc. naujienų perskaitoma mobiliosiose platformose. *Pew Research centre*: <http://www.journalism.org/2012/10/01/future-mobile-news>

³⁰ Komisijos komunikatas „Europos kova su internetine dezinformacija“, COM(2018) 236 final, 2018 4 26.

Komisija ėmėsi kovos su dezinformacija priemonių teisėkūros, saugumo ir komunikacijos srityse. Praėjusiais metais Komisija pabrėžė, kaip svarbu užtikrinti laisvus ir sąžiningus Europos Parlamento rinkimus³¹. Ji paragino didžiausias platformas pasirašyti Kovos su dezinformacija kodeksą ir pateikė veiksmų planą, į kurį įtraukti pasiūlymai dėl koordinuoto ES atsako į dezinformacijos problemą. Dabar platformos taip pat turi prisiimti savo dalį atsakomybės už tai, kad Europoje būtų užtikrinta žodžio laisvė ir nešališkumas.

Siekiant stiprinti ES ir valstybių narių gebėjimus ir bendradarbiavimą, Veiksmų plane³² daugiausiai dėmesio skiriama keturioms sritims: 1) dezinformacijos nustatymo, analizės ir atskleidimo gerinimui; 2) bendradarbiavimo ir bendro atsako stiprinimui pasinaudojant nauja skubaus perspėjimo sistema; 3) bendradarbiavimui su interneto platformomis ir sektoriumi, naudojantis interneto platformų, populiariausių socialinių tinklų, reklamuotojų ir sektoriaus atstovų pasirašytu praktikos kodeksu, ir 4) informuotumo didinimui ir piliečių įgalinimui vykdant tikslines kampanijas ir programas, kuriomis Europos ir nacionaliniu lygmeniu ugdomas gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis.

Svarbiausia – kovojant su dezinformacija būtina užtikrinti nuolatinį faktais pagrįstos informacijos srautą, kuris padeda piliečiams atskirti tikrovę nuo melo.

Į dezinformaciją Komisija reaguoja tiesiogiai per Atstovo spaudai tarnybą, Komisijos atstovybes valstybėse narėse ir socialiniuose tinkluose, remdamasi kovos su dezinformacija tinklo (Komisijos mitų griovėjų grupės) ekspertinėmis žiniomis, socialinių tinklų duomenų analize ir elgsenos mokslo išvalgomis. Komisija teikia tikslią faktinę informaciją apie savo politikos sritis ir politikos prioritetus, taip pat paneigia bet kokią dezinformaciją, kuria siekiama klaidinti Sąjungos piliečius kalbant apie ES.

³¹ Komisijos komunikatas „Saugių ir sąžiningų Europos Parlamento rinkimų užtikrinimas“, COM(2018) 637, 2018 9 12.

³² Bendras Europos Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatas „Kovos su dezinformacija veiksmų planas“, JOIN(2018) 36 *final*, 2018 12 5.

Europos Sąjunga ketina uždrausti spalvinimo pieštukus. 2017 m. žiniasklaidoje buvo neteisingai pranešta, kad ES ketino uždrausti spalvinimo pieštukus. Iš tikrųjų ES, remdamasi moksliniais įrodymais, siūlė sumažinti leidžiamą švino koncentraciją žaisluose. Tuo užtikrinama, kad vaikai galėtų saugiai naudotis spalvinimo pieštukais ir neapsinuodytų švinu.

ES draudžia „besisukančius“ kebabus. Po 2017 m. Europos Parlamento debatų dėl fosfato konservantų perdirbtoje mėsoje pasklido gandas, kad ES ketino uždrausti kebabus. Iš tikrųjų moksliniai tyrimai parodė ryšį tarp tos cheminės medžiagos ir širdies ligos. Pasiūlymu siekta pakeisti kebabų mėsos gamybos būdą, o ne uždrausti populiarią užkandį.

Tam tikrą vaidmenį išskaidant mitus valstybėse narėse taip pat atlieka Komisijos atstovybės³³: jos paneigia nuolat kartojamą ir labiausiai paplitusią melagingą informaciją apie ES.

Sparčiai kintančioje dezinformacijos aplinkoje **institucijos ir toliau turi stengtis labai greitai prisitaikyti ne tik prie besimainančių politinių aplinkybių, bet ir prie kintančios technologinės aplinkos**. Botai (interneto robotai, pagal algoritmus atliekantys kartotines užduotis) komunikacijoje jau tapo tikrove³⁴. Artimiausioje ateityje komunikacijos veiklai vykdyti bus vis daugiau naudojamas dirbtinis intelektas. ES institucijos ir valstybės narės ir toliau turi stengtis prisitaikyti prie šios naujos realybės ir tapti lyderėmis. Tam tikrą vaidmenį šioje srityje galėtų atlikti švietimo sistemos. Skaitmeninio švietimo veiksmų planas galėtų paskatinti rengti daugiau dirbtinio intelekto specialistų.

Mitų paneigimo veikla atstovybėse

³³ Žr. Komisijos atstovybių veiklos pavyzdžių Paryžiuje (<https://decodeursdeleurope.eu>), Vilniuje (https://ec.europa.eu/lithuania/home_lt) ir Londone (<https://blogs.ec.europa.eu/ECintheUK/euromyths-a-z-index>).

³⁴ 2017 m. vadinamieji botai (arba interneto robotai, pagal algoritmus atliekantys kartotines užduotis) lėmė daugiau nei pusę viso duomenų srauto internete; 23 proc. viso duomenų srauto generuoja gerieji botai, o maždaug 29 proc. galima priskirti neteisėtų tikslų siekiantiems kūrėjams. Žr. Švedijos civilinės saugos agentūros vadovą „Countering Information Influence Activities: The State of the Art“, 2018 m. (<https://rib.msb.se/filer/pdf/28698.pdf>).

Décodeurs de l'Europe – Komisijos atstovybės Paryžiuje iniciatyva

https://ec.europa.eu/france/news/decodeurseurope_fr

Keyboard Warriors – Komisijos atstovybės Varšuvoje iniciatyva

<https://www.facebook.com/groups/wojownicyklawiatyry/>

Kad galėtų toliau kovoti su didėjančiu dezinformacijos srautu, valstybės narės ir institucijos turi susivienyti, remtis esama sinergija ir sutelkti išteklius. Valstybės narės ir institucijos visos kartu turi užtikrinti, kad būtų išnaudotos visos naujosios skubaus perspėjimo sistemos galimybės. Dalytis informacija neužtenka: **reikia sukurti tikrą žinių bendriją, kuri turėtų ekspertinių žinių apie įvairius dezinformacijos aspektus** ir gautų įžvalgų iš mokslinių tyrimų ir akademinės bendruomenės, faktų tikrintojų, interneto platformų, technologijų specialistų ir tarptautinių partnerių. Komisija pasirengusi susieti savo kovos su dezinformacija tinklo ekspertines žinias su skubaus perspėjimo sistema ir sukurti su ES politika susijusio turinio informacinį centrą kovai su dezinformacija.

Komisija ketina padėti kurti **Europos daugiadalykę bendruomenę**, kad paskatintų visų susijusių šalių, visų pirma **nepriklausomų faktų tikrintojų ir akademinės bendruomenės mokslininkų**, dalyvaujančių kovoje su dezinformacija, bendradarbiavimą. Šiuo tikslu Komisija ketina sukurti Europos kovos su dezinformacija platformą. Ji padės faktų tikrintojams ir akademinės bendruomenės mokslininkams plačiau bendradarbiauti visoje Sąjungoje ir stiprinti atitinkamas nacionalines organizacijas, įskaitant nacionalinius kovos su dezinformacija centrus, bei jų tarpusavio ryšius.

ES komunikacija piliečių ir demokratijos labui

5 rekomendacijos

2019 m. gegužės 9 d. Sibiu, Rumunijoje, susitikę ES vadovai raginami:

- 1. Pripažinti, kad informacijos apie Europos Sąjungą sklaida yra bendra ES valstybių narių, visų lygmenų valdžios institucijų ir ES institucijų atsakomybė.** Turime komunikuoti skleisdami bendrą, atpažįstamą su ES susietą žinią ir aiškinti, ką sprendimai ir politika reiškia žmonėms ir kokių apčiuopiamų rezultatų jie duoda. Turėtume remtis pagrindiniais Europos Vadovų Tarybos susitikimuose pasiektais politiniais susitarimais ir sprendimais ir pasinaudoti svarbiais etapais ir įvykiais, kad pabrėžtume Europos vienybę (pavyzdžiui, Europos diena gegužės 9-ąją, Sąjungos plėtros ir Sutarčių metinėmis).
- 2. Daugiau bendrauti su piliečiais apie Europos Sąjungos politiką ir klausimus.** ES institucijos ir valstybės narės turėtų tvirčiau remti nuolatinį dialogą su piliečiais apie Europos Sąjungą rengdamos piliečių dialogą ir bendruomenės sueigas, konsultacijas ar susitikimus, taip pat pasinaudodamos skaitmeninių bei audiovizualinių technologijų teikiamomis galimybėmis. Jos turėtų informuoti žmones apie visas galimybes išreikšti nuomonę apie ES ir jos politiką ir užtikrinti, kad būtų nustatytas procesas ir būdai, leidžiantys atsižvelgti į dialogų ir konsultacijų su piliečiais rezultatus.
- 3. Užtikrinti, kad ES institucijos ateityje glaudžiau bendradarbiautų ES institucinės komunikacijos kampanijose, pagrįstose bendromis ES vertybėmis,** ir pasakotų, kaip konkrečiai Europos Sąjunga keičia kasdienį žmonių gyvenimą. Kampanijos turėtų būti skirtos visoms auditorijoms ir būti pristatomos jų kalba patraukliu, įtraukiu ir emocijas žadinančiu būdu. Jos turėtų visapusiškai derėti su strateginiais kito politinio ciklo prioritetais.
- 4. Suvienyti jėgas kovoje su dezinformacija, pasitelkus faktais grindžiamą ES komunikaciją.** Plėtoti nepriklausomo faktų tikrinimo paslaugas nacionaliniu ir Europos lygmenimis, skatinti įgyti gebėjimų naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir ugdyti su dirbtiniu intelektu susijusius įgūdžius. Intensyviau ES lygmeniu dirbti su socialiniais tinklais ir interneto platformomis, kad būtų galima skleisti gerąją patirtį ir kartu ginti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą. Dėti daugiau pastangų siekiant sutelkti ES ir nacionalinius išteklius, kad būtų užtikrinta piliečių teisė gauti faktinę, objektyvią ir patikimą informaciją apie Europos Sąjungą.
- 5. Skatinti mokyti ir mokytis apie Europos Sąjungą visais švietimo lygmenimis,** gerinti besimokančiųjų žinias apie Europos Sąjungą, jos vertybes, veikimą ir veiklos sritis. ES turėtų kurti tvirtas partnerystes su nacionalinio ir regioninio lygmenų švietimo įstaigomis, kad Europos pilietinis ugdymas taptų formaliojo mokymosi dalimi. Į šią veiklą įtraukti buvusius „Erasmus“ ir Europos solidarumo korpuso dalyvius. Užtikrinti, kad ES piliečiai žinotų savo teises.

III dalis. Išvada

2019 m. gegužės 23–26 d. vyksiančiuose rinkimuose besirengiantys dalyvauti europiečiai turi būti informuoti apie mums šiuo metu kylančius iššūkius ir galimybes, kurių jiems gali suteikti ES. Jie turėtų gerai suprasti alternatyvias Europos ateities vizijas, pateikiamas ir aptariamąs per vykstančią Europos Parlamento rinkimų kampaniją.

2019 m. gegužės 9 d. Sibiu vykstantis neoficialus ES 27 vadovų susitikimas – tinkamas momentas atnaujinti mūsų vienybę ir prasmingumo jausmą, gerbiant sveiką rinkimuose išsakytų nuomonių įvairovę, tačiau ja nesiribojant. Vienybė įvairovėje – tvarus mūsų Sąjungos skiriamasis požymis. Būtent todėl Sąjunga sėkmingai veikia, taip pat ir išbandymų laikais. Todėl Sibiu susitikimas – tinkamas laikas ir vieta parodyti, kad kitoje strateginėje darbotvarkėje bus atsižvelgta į piliečiams rūpimus klausimus, ir duoti vilties žinią bei mūsų Sąjungos ateities kryptį nestabilioje pasaulinėje aplinkoje.

Į ateitį Europa turėtų žvelgti su pasitikėjimu. Jei Europos tautos drauge spręs bendrus uždavinius, sugebėsime įveikti visus iššūkius. Jei Europos sprendimus priimančios asmenys sugebės įkvėpti, patraukti ir įgalinti piliečius, įveiksime visus skirtumus.

Kita ES strateginė darbotvarkė – galimybė aiškiai parodyti, kad galime įveikti vidinius skirtumus ir drauge drąsiai atlaikyti mūsų laikų išbandymus. Pasaulis Europos nelauks, todėl metas Europai išsikovoti įtakingą padėtį pasaulyje.